

Opiskelijoiden pikavippikierre

Jasmin Tuomaala

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinto
Opinnäytetyö
Kevät 2015
Jasmin Tuomaala

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden Koulutusohjelma

TUOMAALA, JASMIN:

Opiskelijoiden pikavippikierre

Taloushallinnon opinnäytetyö, 44 sivua, 5 liitesivua

Kevät 2015

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia opiskelijoiden suhtautumista pikavippeihin. Mitä he kokevat pikavippien uhkina ja haittoina tai hyötyinä ja mahdollisuuksina. Samalla tarkastellaan pikavippien käyttöä ja sitä vaikuttaako lähipiiri suhtautumiseen.

Tutkimus rakentuu teoriaosuudesta ja kyselytutkimuksesta. Teoriaosuus jakaantuu pikavippiyrityksiä säänteleviin lakeihin ja lyhytaikaisiin lainoihin liittyvään terminologiaan. Teoriaosuutta varten kerättiin tietoa kirjallisuudesta, lehtiartikkeleista sekä Internetistä.

Aihe on ollut esillä paljon mediassa ja työn puolesta näen lyhytaikaisista lainoista johtuvia velkatilanteita. Opiskelijoiden suhtautumista tutkittiin kyselynä. Kyselytutkimus toteutettiin pienellä otannalla. Lisäksi analysointiin on käytetty omaa havainnointia työelämässä sekä lähipiirissä. Webropolin kautta tehty kyselylinkki lähetettiin sosiaalisen median kautta 50 henkilölle, joista vastasi 28. Lomakkeessa kysyttiin muun muassa pikavippien ja muiden lyhytaikaisten lainojen käyttöön liittyviä kysymyksiä sekä suhtautumiseen liittyviä avoimia kysymyksiä.

Kyselyyn vastanneista suurin osa oli korkeakoulussa opiskelevia naisia. Tässä otannassa ei ollut kuin yksi pikavipin käyttäjä. Kysely analysoitiin SWOT-analyysia apuna käyttäen. Tämän perusteella suhtautuminen pikavippeihin oli negatiivista. Haittoina nähtiin suuret korot ja lainanhoitomenu, lainan ottamisen helppous sekä pelko velkakierteestä, jolloin vanhaa lainaa maksetaan uudella lainalla. Moni vastaajista ottikin mieluummin kyselyn perusteella pankin tarjoamia korttiluottoja tai opintolainaa. Pikavippien hyötyinä nähtiin lainan saannin nopeus sekä vaivattomuus. Uudet lainuudistukset koskien alle 2000 euron lyhytaikaisia lainoja koettiin myös positiivisena.

Asiasanat: pikalainat, pikavippi, velkaantuminen, koronmaksut

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Studies

Tuomaala, Jasmin:

Students' Instant Loan Spiral

Bachelor's Thesis in financial management
appendices

44 pages, 5 pages of

Spring 2015

ABSTRACT

This thesis deals with students attitudes towards short-term loans. What they experience as threats and disadvantages or as benefits and possibilities. The purpose of this paper is also to study how students use short-term loans and whether their social contacts have an influence on their attitudes.

The theoretical part examines the laws that regulate short-term loan companies and terminology concerning instant loans. Sources include literature, articles and the Internet. The empirical part was conducted by a small survey.

Short-term loans and the problems they cause have recently been widely discussed in the media. The author has also experienced different situations in working life where short-term loans can cause a debt spiral for young adults. The data was obtained by a small internet survey carried out by using a Webropol questionnaire. The survey was sent to 50 students by social media and 28 answers were received. The students were aged between 18-30 years. In the questionnaire they were asked questions concerning their short-term loan taking and open questions as to how the students felt about the loans. The author's own observations in working life and social networks were also used in the analysis.

The vast majority of respondents were women studying in a university of applied sciences. Only one respondent had taken an instant loan in this research. The survey was analyzed by using SWOT- analysis (strengths, weaknesses, opportunities and threats). Based on the survey students' attitudes were mostly negative. In their opinion high interest rates and loan servicing costs were big weaknesses. It is very easy to apply for an instant loan, so many students were afraid that a debt would be payed by another debt and they would end up in a spiral. Based on the questionnaire, credit cards and student loans offered by a bank were more acceptable choices. As strengths the students named the rapidity and ease when applying for a loan. New legislation concerning short-term loans below 2.000 euros was also seen as a positive change.

Key words: quick loan, instant loan, indebtedness, interest

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	1
1.2	Tavoitteet ja aiheen rajausta ja tutkimusongelma	2
1.3	Tutkimuksen menetelmät	3
1.4	Tutkimuksen rakenne	5
2	LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN SÄÄNTELY	6
2.1	Perintälaki ja sen uudistuksen vaikutukset	6
2.2	Kuluttajansuojalaki ja lyhytaikaiset lainat	12
2.3	Kuluttajaluottojen mainonta	14
2.4	Lyhytaikaisten lainojen korkokattouudistus	16
2.5	Sosiaalinen luototus	18
3	LYHYTAIKAISET LAINAMUODOT	20
3.1	Lyhytaikaisten lainojen kehittyminen	20
3.2	Lyhytaikaisten lainojen terminologia	22
4	CASE: OPISKELIJOIDEN PIKAVIPPIKIERRE	28
4.1	Tutkimuksen toteutus ja tavoitteet	28
4.2	Kyselytutkimuksen tulokset	28
4.3	Tulosten analysointi	34
4.4	Johtopäätökset	36
5	YHTEENVETO	39
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Nuorten pikavippikierre on ollut jo pitkään ajankohtainen aihe. Opinnäytetyön aihe valittiin sen perusteella, että päivittäisessä työssä nähdään tällaisia velkatilanteita ja aihehan on jatkuvasti esillä myös mediassa. Tutkimuksen tekijä on töissä pankkialalla, joten tästä on hyötyä myös työelämässä. Opinnäytteessä on perehdytty lainoihin ja niihin liittyviin lainsäädöksiin. Tuttavapiirissä on myös tapauksia, joissa velkaa on maksettu velalla, joten aihe oli siis kiinnostava myös henkilökohtaisista syistä.

Tutkimus oli aiheellinen myös sen takia, että moni opiskelija on joutunut pikavippikierteeseen ja siitä kierteestä on vaikea päästä pois. Nuorten velkaantuminen vaikuttaa myös talouteen, sillä nimenomaan kyseiset nuoret ovat tulevaisuuden lainan ottajia. Pikavippikierre voi johtaa nuoren yhteiskunnalliseen syrjäytymiseen ja vaikeuttaa nuoren työelämän syrjään kiinnipääsemistä. Tästä syystä oli mielenkiintoista tehdä tutkimus opiskelijoiden suhtautumisesta lyhytaikaisiin lainoihin.

Aiheesta on tehty opinnäytetöitä sekä paljon erilaisia tutkimuksia. Aihepiirissä on tutkittu pikavippien käyttöä sekä viimeisimpänä sitä, miten korkolain muutos vaikutti pikavippien ottamiseen.

Hanna Virtanen teki opinnäytetyönsä vuonna 2009 aiheenaan 18- 30 -vuotiaiden nuorten pikavipin käyttö. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miksi niin moni 18- 30- vuotias nuori rahoittaa elämänsä pikavippien avulla. Hänen tavoitteenaan oli tutustua pikavippeihin, niiden ongelmiin ja hyötyihin, käyttäjiin, yrityksiin sekä syihin pikavippien käyttöön. Virtanen suoritti tutkimuksensa kyselyllä, jonka hän toteutti Kyselykone-sivuston kautta. (Virtanen 2009.)

Aiheesta on tehty toinenkin opinnäytetyö vuoden 2012 loppupuolella.

Tommi Muhonen tutki Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden pikavippien käyttöä. Tavoitteena hänellä oli selvittää, kuinka moni on niitä käyttänyt ja kuinka monelle niistä on koitunut erinäisiä ongelmia. Lisätavoitteena oli myös tutkia opiskelijoiden yleistä suhtautumista pikavippejä kohtaan. Yhteistä näillä tutkimuksilla oli se, että nuoret ottavat herkimmin pikavipin äkilliseen rahantarpeeseen, johon kuuluu muun muassa ruokakulut, juhliminen ja vanhojen velkojenmaksu. (Muhonen 2012.)

Korkolain muutoksen vaikutusta tutki Tiina Puhakka vuonna 2011 Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Hän tutki korkolain muutoksia kuluttajaviraston, kuluttajaneuvonnan sekä velkaneuvonnan näkökulmasta. (Puhakka 2011.)

Tämä tutkimus eroaa muista aikaisemmin mainituista opinnäytetöistä sillä, että käsittelen aihetta opiskelijan näkökulmasta. Miten pikavippeihin suhtaudutaan, mitkä ovat hyviä asioita ja mitkä koetaan negatiivisena. Työssä käsitellään myös pikavippejä säänteleviä lakeja, jotta nähdään, miten Suomessa säädetään pikavippiyritysten toimintaa luotonannossa.

1.2 Tavoitteet ja aiheen rajausta ja tutkimusongelma

Tutkimuksen pääongelmana on selvittää, miten nuoret 18- 30 vuotiaat opiskelijat suhtautuvat pikavippeihin ja miten ne ovat vaikuttaneet heidän elämäänsä. Tavoitteena on selvittää mitä opiskelijat pitävät uhkina ja haittoina sekä pikavippien hyötyinä ja mahdollisuuksina. Alaongelmina selvitetään myös, kuinka moni ottaa pikavipin esimerkiksi pankkien kortti- tai kulutusluottojen sijaan ja onko lähipiirillä vaikutusta pikavippeihin suhtautumiseen.

Aluksi käsitellään lakeja, jotka sääntelevät pikavippiyritysten toimintaa. Tämän jälkeen tutkitaan kyselytutkimuksella, ovatko opiskelijat ottaneet pikavippejä ja mihin tarkoitukseen. Kyselyn avulla otetaan myös selville, vaikuttaako kaveripiirissä otetut pikavipit tutkittavan lainan ottoon.

Opinnäytteessä ei tutkita tietyn alan opiskelijoita vaan otanta on tehty yleisesti 18- 30 vuotiaalle riippumatta alasta tai koulutustasosta. Pääongelmaa eli opiskelijoiden suhtautumista tutkitaan avoimilla kysymyksillä sekä havainnoinnilla.

1.3 Tutkimuksen menetelmät

Tutkimuksessa käytetään pääasiassa kvantitatiivista menetelmää, koska tälle tutkimusmenetelmälle on ominaista ottaa tietty otos ja suorittaa tutkimus standardoidussa muodossa. Tutkimuksessa on keskeistä ottaa huomioon aikaisemmat teoriat, määrittää aiheeseen liittyvät käsitteet sekä valita tutkittavien henkilöiden perusjoukko, josta voidaan ottaa otos. Tulosten tulee täten päteä tähän perusjoukon otantaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 129.) Tässä tutkimuksessa on otettu otos 18- 30-vuotiaista opiskelijoista.

Tutkimuksessa on osittain käytetty myös kvalitatiivista menetelmää, koska sille on ominaista ilmiöiden havainnointi. Tällä menetelmällä pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä, joka tässä tutkimuksessa käsittelee opiskelijoiden suhtautumista pikavippeihin. Molempia menetelmiä käytettäessä saadaan perusteellisempi näkemys tutkimukseen. (Kananen, 2011, 17-18.) Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus on usein vaikea erottaa toisistaan. Monta kertaa niitä käytetäänkin samassa tutkimuksessa ja sen tulosten analysoinnissa. Näin ollen, mikäli tutkimuksen onnistumisen kannalta on oleellista, niin voidaan käyttää molempia tutkimusmenetelmiä, sillä ne täydentävät toisiaan. (Alasuutari 2011, 32-33.)

Opinnäytetyössä kyselyn ja havainnoinnin yhdistelmä tutkimuksella saatiin selvitettyä opiskelijoiden suhtautumista eri näkökulmista. Näin aiheeseen päästiin perehtymään tarkemmin.

Tutkimuksessa käytettiin pienen perusjoukon otantaa, koska laaja-alaista kyselytutkimusta ei koettu tarpeelliseksi. Pienellä otannalla saatiin

selvitettyä opiskelijajoukon suhtautumista kyselytutkimuksella yleisesti, jolloin ei perehdytty pelkästään yhden henkilön vastausten analysointiin. Yleisesti koetaan, että suuremmalla otannalla saadaan kasvatettua tulosten luotettavuutta. Tässä tulee kuitenkin jossain vaiheessa raja vastaan ja sen jälkeen tulosten tarkkuus ei kasva huomattavasti. Otantakoon valintaan vaikuttaa myös se, ovatko tutkittavat samanlaisia. Tässä työssä tutkittiin tiettyä ikäryhmää ja tutkittavat rajattiin opiskelijoihin. Tällöin pienempi otanta on riittävä. (Kananen, 2011, 66-67.) Mietittäessä tutkimuksen tekemistä kvalitatiivisen menetelmän pohjalta, pieni otanta oli parempi. Tällaisessa menetelmässä suuri tutkittavien joukko ei ole tarpeellinen. (Alasuutari 2011,39.)

Tutkimustulosten analysoinnissa käytettiin apuna SWOT-analyysimenetelmää. SWOT tulee sanoista strength (vahvuudet), weaknesses (heikkoudet), opportunities (mahdollisuudet) ja threats (uhat). Tätä työkalua käytetään sisäisten ja ulkoisten asioiden selvittämiseen. Vahvuudet ovat niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat tuloksen saavuttamiseen. Tässä työssä vahvuudet ovat niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat pikavippien ottamiseen. Heikkoudet sen sijaan joko estävät kokonaan tai heikentävät tulosten saavuttamista. Pikavippien heikkoudet käsittävät ne asiat, jotka heikentävät niiden mahdollisuutta olla lainavaihtoehtona. Nämä kaksi tekijää, vahvuudet ja heikkoudet, muodostavat niin sanotut sisäiset tekijät. (Laitinen, Leppimäki, Meristö, Molarius & Tuohimaa, 2007, 13.)

Mahdollisuudet ja uhat ovat ulkoisia tekijöitä, joihin ei voida vaikuttaa. Ne ovat suurimpia tekijöitä tavoitteen saavuttamisessa. Mahdollisuudet ovat usein ulkoisessa ympäristössä esiintyviä vaikutteita. Esimerkiksi tässä työssä mahdollisuuksiin luetaan lainsäädännön muutokset ja kuluttajan käsissä oleva tieto vertailua varten. Uhat ovat esteitä. Tässä tutkimuksessa uhkina pidetään niitä asioita, jotka vaikuttavat opiskelijoiden suhtautumiseen pikavippejä kohtaan. (Laitinen, Leppimäki, Meristö, Molarius & Tuohimaa, 2007, 13.)

1.4 Tutkimuksen rakenne

Opinnäytetyön tutkimus on jaettu kahteen osaan, teoriaosuuteen sekä tutkimusosuuteen.

Kuvio 1. Opinnäytetyön rakenne.

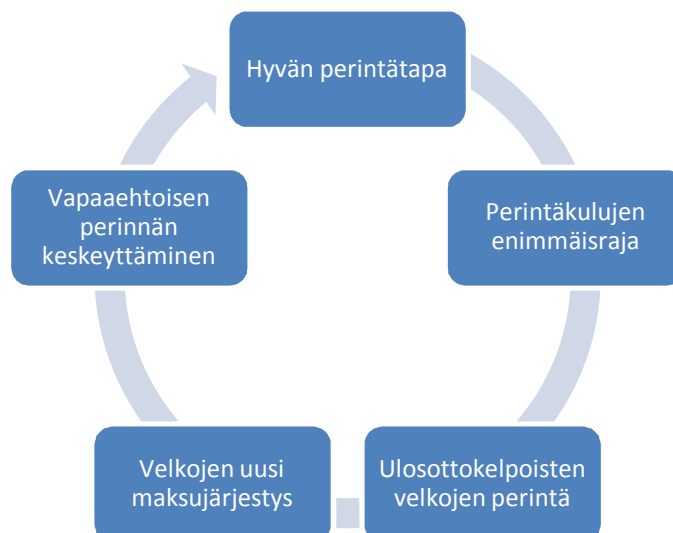
Työ alkaa perehtymällä lainsäädäntöihin, jotka sääntelevät pikavippifirmojen toimintaa luotonannossa. Tämän jälkeen perehdytään enemmän lyhytaikaisten luottojen historiaan sekä käsitteisiin. Lopuksi käsitellään kyselytutkimus. Tutkimusta on analysoitu SWOT-kaavion avulla, joka perustuu otantaryhmän vastauksiin, sekä omiin havaintoihin työelämässä sekä sen ulkopuolella lähipiirissä. Työn rakenne on yksinkertaisuudessaan esitelty yläpuolella olevassa kuviossa 1.

2 LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN SÄÄNTELY

Tässä osiossa käydään läpi muutamia säädöksiä, jotka koskevat lyhytaikaistenlainojen myöntäjää. Kuten muissakin lainamuodoissa, niin myös pikavippejä koskevat erilaiset lainsäädännöt. Pikavipit ovat yleistyneet Suomessa vasta viime vuosina, joten tiettyjä lakiuudistuksiakin on tapahtunut vasta hiljattain. Osa uudistuksista on olleet kuluttajan kannalta hyviä. Pikavipeissä erinäiset kulut voivat kasvaa hyvinkin isoiksi, joten mm. perintälain ja pikavippien korkokattouudistukset ovat olleet positiivisia muutoksia.

2.1 Perintälaki ja sen uudistuksen vaikutukset

Perintälaissa säädetään erääntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista. Perinnällä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti maksamaan erääntynyt saatava. Perintälain uudistuksilla haluttiin rajoittaa perinnän kustannuksia, jottei velkojen määrät kasvaisi kohtuuttoman suuriksi kuluttajalle. (Finlex, 2013, Perintälaki, 22.4.1999/513.)

Kuvio 2. Perintälain uudistuksia.

Ylläolevasta kuviosta 2 nähdään kuluttajan kannalta viisi positiivista muutosta. Ensin käsitellään hyvän perintätavan uudistusta koskien

kuluttajasaatavia perintälain 3§:n mukaan. Tämän lain säännöksiä noudatetaan myös silloin, kun yksityishenkilöltä peritään saatavia julkisen oikeushenkilön toimesta. (Perintälaki, 22.4.1999/513, 3§.)

Kuluttajasaatavalla tarkoitetaan tässä:

1) suoraan ulosottokelpoinen saatava: saadaan periä ulosotossa ilman ulosottokaaren (705/2007) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettua ulosottooperustetta siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään (Perintälaki, 22.4.1999/513, 3§.)

2) pysyvällä tavalla tiedonannon toimittamista vastaanottajalle henkilökohtaisesti kirjallisesti tai sähköisesti siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa sen muuttumattomana. (Perintälaki, 22.4.1999/513, 3§.)

Kuluttajasaatava on perittävä hyvän perintätavan mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että perinnässä ei saa:

- 1) antaa kuluttajalle totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista, jotka koituvat maksun laiminlyönnistä
- 2) aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja eikä tarpeetonta haittaa.
- 3) vaarantaa kuluttajan yksityisyyden suojaa.
- 4) velalliselta ei saa periä vanhentunutta tai muusta syystä lakannutta saatavaa.
- 5) riitautettavaa saatavaa ei saa periä, paitsi jos riitautusta ei ole perusteltu tai se on muuten selvästi perusteeton.
- 6) perintä on hoidettava niin, että maksujärjestelyihin suhtaudutaan vastuullisesti (Takuusäätö, 2015; Perintälaki 22.4.1999/513, 4§.)

Toinen uudistus oli, että perintäkuluille säädettiin uudistuksessa enimmäisraja. Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa edelleen ottaa seuraavat maksut:

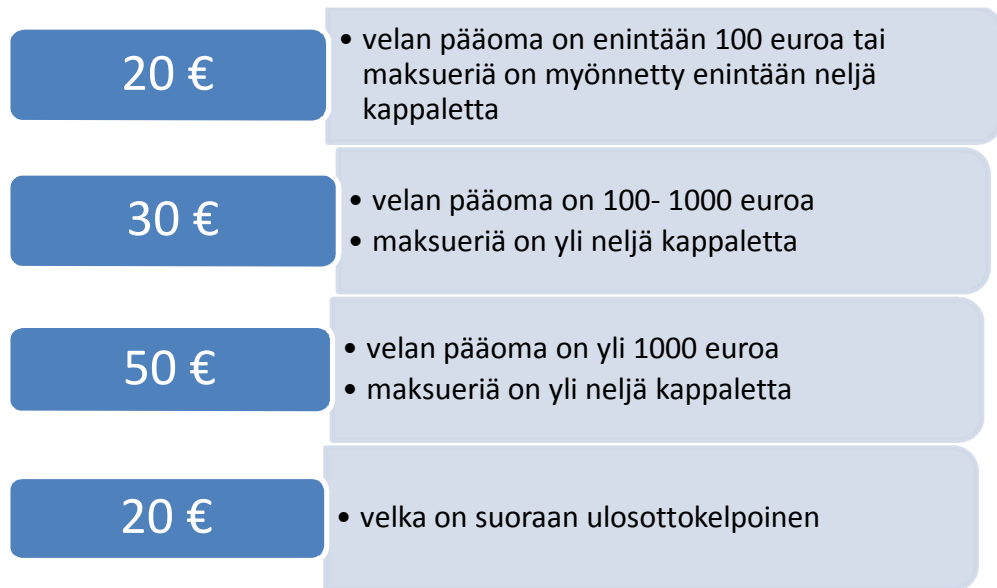
- Kirjallinen maksumuistutus on vieläkin 5 euroa, mutta muut muistutustavat saa hinnoitella vain todellisten kulujen mukaan
- perintälain mukaisia aikarajoja on kuitenkin noudatettava
- Laskun eräpäivänsiirto saa olla enintään 5 euroa, mutta siirron on oltava vähintään 14 päivää eteenpäin. Tämä siksi, että kuluttajaveloilla on nykyisin 14 päivän palautusaika. (Takuusäätiö,2015.)

14 €	• velan pääoma on enintään 100 euroa
24 €	• velan pääoma on minimissään 100 euroa, mutta maksimissaan 1000 euroa
50 €	• velan pääoma on yli 1000 euroa
14 €	• mikäli velka on suoraan ulosottokelpoinen
2. maksuvaatimus	• hinta saa olla vain puolet ensimmäisestä vaatimuksesta

Kuvio 3. Maksuvaatimusten enimmäiskulut.

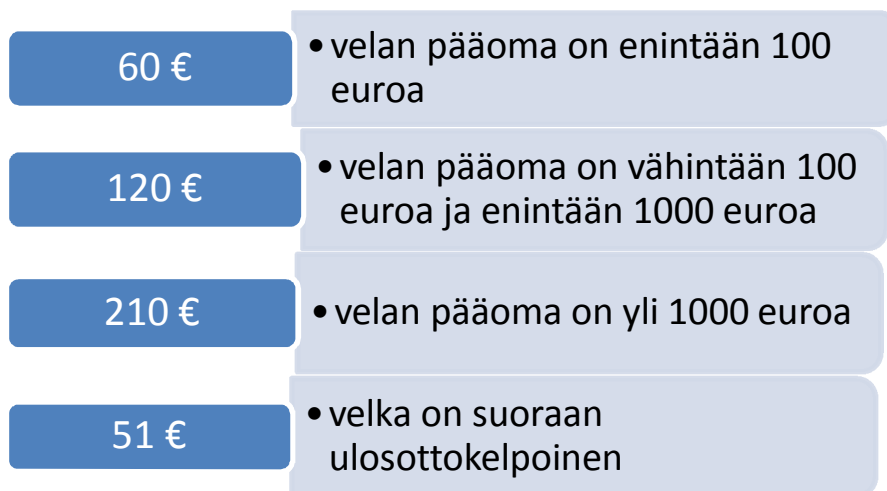
Aikaisemmin maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien määrää ei oltu rajoitettu lainkaan. Tämä tarkoitti sitä, että pienetkin velat pystyivät moninkertaistumaan huomattavasti. Uudistuksen myötä ammattimainen perintäyritys saa ottaa perintäkulut vain kahdesta maksuvaatimuksesta ja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta. Vaatimuksena on, että perittävä ei saa olla suoraan ulosottokelpoinen ja velkapääoman on oltava yli 100 euroa. (Takuusäätiö, 2015; Perintälaki 22.4.1999/513.)

Muutokset on selvitetty tarkemmin hintojen mukaan kuvioiden kautta. Ylempänä olevassa kuviossa 3 on eritelty paljonko perintäyritys saa enintään ottaa kuluja maksuvaatimuksen laatimisesta ja alapuolella olevassa kuviossa 4 on eritelty maksusuunnitelman tekemisestä aiheutuvat perittävät kulut. Uudistukset ovat tulleet voimaan 16.3.2013.

Kuvio 4. Maksusuunnitelman enimmäiskulut.

Perinnän monen vaiheen jälkeen velalliselle kertyy lopullinen perittävä velkasumma. Tämä muodostuu kahdesta maksumuistutuksesta, kahdesta vaatimuksesta sekä yhdestä maksusuunnitelmasta. (Takuusäätiö, 2015; Perintälaki 22.4.1999/513.) Kaikkiaan yhdestä velasta saa periä seuraavasti kuluja:

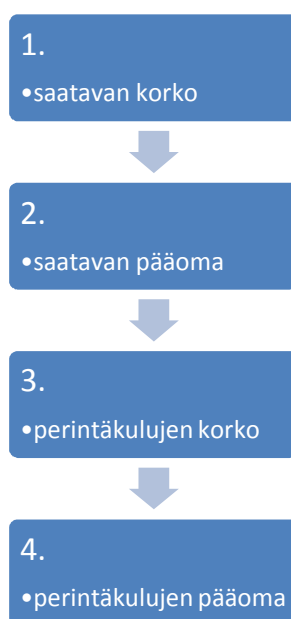
Kuvio 5. Velan kulut.

Näitä kuluja ei saa ylittää, kuin aivan erityistilanteissa. Tällaisia erityistilanteita syntyy, mikäli velallista ei ole tavoitettu ja tästä syystä perintä vaikeutuu. On hyvä ottaa huomioon myös se, että velan siirtyessä ulosottoon, päälle tulevat vielä oikeudenkäyntikulut maksutuomion

hakemisesta. Tällöin velalliselle on esitettävä laskelma, mistä ylimääräiset kulut ovat aiheutuneet. (Takuusäätiö, 2015; Laki saatavien perinnästä 22.4.1999/513,10a §.)

Tästä pääsemmekin ulosottokelpoisten velkojen perintään. Vanhan lain mukaan suoraan ulosottokelpoisten velkojen perintäkulutkin olivat ulosottokelpoisia. Tämän mukaan perintäyrityksen ei tarvinnut periä kuluja yhdessä alkuperäisen velan kanssa. Tästä saattoi johtua se, että vaikka velka oli jo ulosotossa, niin perintäkulut jäivät roikkumaan perintäyrityksen maksulistalle. (Takuusäätiö, 2015.)

Nyt uuden lain mukaan sekä alkuperäinen kuluttajasaatava että perintäkulut ovat yhdessä ulosottokelpoisia. Perintäyritys ei siis voi enää periä kuluja erillisenä alkuperäisestä velasta. (Takuusäätiö,2015; Perintälaki 22.4.1999/513,10 f§.)

Kuvio 6. Velkapääoman lyhentämisprosessi.

Kuluttajasaataville tehtiin uusi maksujärjestys. Tämä uudistus nopeuttaa velkapääoman lyhentämistä. Tästä järjestyksestä saa poiketa vain jos se on velalliselle edullisempaa ja siitä on erikseen sovittu. (Takuusäätiö, 2015; Perintälaki 22.4.1999/513.)

Ylläolevasta kuviosta 6 nähdään, miten velkapääoma lyhenee maksusuorituksen saavuttua velkojalle. Velallisen maksusuoritus lyhentää ensin varsinaisen saatavan korkoa ja sitten pääomaa. Sitten lyhennetään perinnän kuluja. Tällä tavoin päästään lyhentämään varsinaista velkapääomaa nopeammassa tahdissa. (Takuusäätiö, 2015.)

Viimeisenä käsitellään velallisen oikeus keskeyttää vapaaehtoinen perintä. Velalliselle, jolla maksukyky on heikentynyt olemattomaksi, on usein hyötyä maksutuomion hakemisesta. Tämä koskee etenkin heitä, joilla on useita velkoja rästissä. Tällöin ulosoton rekisteri näyttää velkatilanteen kokonaisuudessaan yksinkertaisemmin. Olen nähnyt tällaisia tilanteita muutamia päivittäisessä työssäni. Velalliset ovatkin sanoneet, että tilanne oli helpompi hahmottaa, kun kaikki velat olivat samalla velkojalla. Näin oli helpompi aloittaa takaisinmaksaminen, kun tiesi mistä velat olivat kerääntyneet. (Takuusäätiö, 2015; Laki saatavien perinnästä 22.4.1999/513, 4§.)

Aikaisemmin maksutuomion hakeminen on ollut vain velkojan päätettävissä, mutta lakiuudistuksen jälkeen velallisella on oikeus pyytää perinnän keskeyttämistä, jotta tapaus saadaan edelleenkäsiteltäväksi. Nykyään perijän on ilmoitettava maksuvaatimuksessa velallisen oikeudesta hakea perinnän keskeyttämistä. Keskeyttämistä voi hakea kuitenkin vasta, kun koko velka on erääntynyt. Esimerkiksi vuokralainen voi hakea vuokrasaatavien perinnän keskeytystä vasta, kun vuokrasopimus on päättynyt. Keskeyttäminen vaatii velalliselta kirjallisen pyynnön joko kirjeitse tai sähköpostilla. Velkoja voi kuitenkin jatkaa halutessaan perintää, mikäli tästä ei koidu velalliselle ylimääräistä kuluja. Mikäli yritys ei halua hakea maksutuomiota eikä laittaa saatavaa ulosottoon, niin velka kirjataan yritykselle luottotappioksi. (Takuusäätiö, 2015; Laki saatavien perinnästä 22.4.1999/513, 4§.)

Lakimuutos ei vaikuttanut perintätoimiston tai velkojan tiettyihin oikeuksiin, kun esimerkiksi sopimusta on laiminlyöty. Heillä on edelleen oikeus:

- irtisanoa sopimus, jos maksusuunnitelmaa on laiminlyöty

- kuitata tai käyttää esinevakuusoikeutta (pantin relisointi)
- lähettää ilmoitus velan vanhentumisen katkaisemiseksi
- lähettää ilmoitus luottorekisteriin merkinnästä
- siirtää tapauksen käsittely oikeudelliseen perintään . (Takuusäätiö, 2015; Laki saatavien perinnästä 22.4.1999/513.)

2.2 Kuluttajansuojalaki ja lyhytaikaiset lainat

Lyhytaikaisia lainoja sääntelee kuluttajansuojalaki. Laki on hyvin laaja joten tässä käydään läpi muutamia esimerkkejä miten kuluttajansuojalain 7 luku kuluttajaluotoista suojaa pikaivipin ottajaa.

Kuluttajaluotolla tarkoitetaan luottoa, jonka luotonantaja myöntää sopimuksen mukaan. Tämä tarkoittaa myös sitä, että luotottaja antaa lainalupauksen, maksunlykkäyksen tai muun vastaavan taloudellisen järjestelyn. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 1§.)

Jatkuviin luottoihin rinnastetaan kuluttajansuojalain 7 luvun 40 §:n säännöksiä. Tässä pykälässä käsitellään kuluttajan vastuuta koskien luottokortteja tai muiden jatkuvien luottojen käyttöön oikeuttavan tunnisteiden oikeudetonta käyttöä. Nämä tunnisteet oikeuttavat tilin, muun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön. Luotonantajaa koskevia säännöksiä sovelletaan tällöin elinkeinonharjoittajaan, joka on tehnyt kuluttajan kanssa sopimuksen. Tämä luku ei koske

- kuluttajaluottoja, joista ei peritä korkoa tai muita maksuja
- luottoa, jonka sopimuksessa on määritelty hyödykkeen hinnan maksettavan erissä sopimuksen voimassaolon aikana
- luottoa, jonka on myöntänyt panttilainauslaitos
- sosiaalinen luotto

Yllämainituista tapauksista on olemassa omat säädökset.

(Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 1§.)

Kuluttajansuojalaki on määritellyt rajoituksia, jotka saattavat vaikuttaa pikavippien ottamiseen. Myöhemmin opinnäytetyössä käsiteltävässä kyselytutkimuksessa kysyttiin muun muassa onko pikavippejä otettu päihteiden käytön alaisena. Usein esimerkiksi viikonloppuisin tai yöaikaan saattaa tulla hyvänä ideana ottaa vähän lainaa tulevan viikon menoihin eikä arviointikyky ole silloin parhaimmillaan. Kuluttajansuojalaissa on määritelty varojen luovuttamisaikaa koskeva rajoitus. Tämä tarkoittaa sitä, että hakemuksen voi tehdä klo 23: n ja 7: n välillä, mutta varat saa luovuttaa velalliselle vasta klo 7: n jälkeen. Hakija ei täten pysty tuhlaamaan ottamaansa summaa yön pikkutunneilla. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 19§.)

Mikäli pikavippi on tullut haettua ja kuluttaja alkaa katumaan päätöstään, on hänellä lain mukaan peruuttamisoikeus. Tämän mukaan velallisella on oikeus peruuttaa luotto 14 päivän sisällä ilmoittamalla siitä luotonantajalle. Kuluttajalta saa periä korkoa siltä ajalta, kun luotto on ollut hänen käytössään. Luotonantaja voi periä myös sellaiset kulut, jotka hän on joutunut itse maksamaan viranomaisille luotonmyönnön ohessa eikä niitä palauteta. Toisin sanoen, vaikka pikavipin peruuttaisi, aiheutuu siitä erinäisiä kustannuksia. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 20§.)

Nykymaailmassa luoton hakeminen on hyvin helppoa ja tämän takia luotonantajalla on velvollisuus todentaa kuluttajan henkilöllisyys huolellisesti ennen luoton myöntöä. Mikäli käytössä on sähköinen tunnistus, luotonantajan on käytettävä sellaista tunnistusta, joka täyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista säädetyn lain kriteerit. Sähköisessä tunnistamisessa käytetään yleisesti nykyään pankin verkkopankkitunnistautumista. Aiemmin todennettu henkilöllisyys, esimerkiksi henkilökohtainen käynti, voidaan todentaa ensitunnistuksen jälkeen henkilökohtaisella PIN-koodilla. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 15§.)

Kuten muitakin luottoja, niin pikavippiyrityksiä sitoo myös velvollisuus arvioida luotonhakijan luottokelpoisuus. Esimerkiksi Ferratum kertoo verkkosivuillaan, että hyvän luotonantotavan mukaisesti kuluttajan

luottokelpoisuus selvitetään ennen luottosopimuksen tekoa. Arviointi tapahtuu kuluttajan antamilla riittäväillä tiedoilla ottaen huomioon lainan määrä sekä muut olosuhteet. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 14§; Ferratum,2015.)

2.3 Kuluttajaluottojen mainonta

Moni mieltää, että pikavippiyritykset eivät kerro suoraan lainan kokonaiskustannuksia tai kuinka pitkäksi aikaa kuluttaja on sidottuna lainaan. Useat tv-mainokset antavat ymmärtää, että lainan ottaminen on helppoa eikä siitä koidu kauheita kustannuksia. Hakeminen on siis helppoa, varsinkin kun mobiilipalvelut kehittyvät kokoajan. Televisiossa usein nähdään mainoksia, joissa annetaan ymmärtää, että kulut ovat hyvin verrattavissa pankkien antamiin kulutusluottoihin. Todelliset kulut on kerrottu niin pienellä prantillä, että niitä ei mainosta katsoessa usein huomaa.

Joskus silmiin osuu uutisia juurikin tästä ongelmasta. Hs.fi kertoi vuoden 2012 artikkelissa, kuinka markkinaoikeus oli kieltänyt 50 000 euron uhkasakolla kahta pikavippiyritystä markkinoimasta lainojaan. Syynä oli se, että markkinointitapa ei noudattanut kuluttajansuojalain edellyttämää vaatimusta selkeiden ja helpostihavaittavien tietojen annosta.

Lainvastainen mainonta jatkui ja toiselle yhtiöstä laitettiin uhkasakko voimaan. Toinen uutinen aiheesta oli Uuden Suomen artikkelissa ” Tv:stä tuttu pikavippimainos oli laitton: Tätä katsojat ”eivät huomanneet lainkaan”. Tässäkin tapauksessa kiellettiin laitton mainonta Vivus.filtä ja sen taustayhtiöltä 4finance Oy: ltä. Mainonnassa ei ollut kerrottu selkeästi muun muassa lainojen korkokuluja. Varsinkin tv- mainoksissa tiedot olivat alalaidassa niin pienellä kirjoituksella, että kuluttajat eivät niitä huomanneet tai kerinneet mainoksen aikana lukea. Radiomainoksissa tietoja ei kerrottu ollenkaan. (Hs.fi, 2012;Uusi Suomi,2014.)

Kuluttajansuojalain mukaan lainan myöntäjän on noudatettava hyvää luotonantotapaa. Tämä edellyttää, että luotonantaja menettelee vastuullisesti luotonmyöntöprosessin aikana sekä mainonnassa. Erityisesti edellytetään, että luotonantaja

- 1) ei markkinoi luottoa siten, että markkinointi heikentäisi kuluttajan kykyä harkita luoton ottamista;
- 2) ei käytä luoton myöntämistä pääasiallisena markkinointikeinona markkinoidessaan muita kulutushyödykkeitä;
- 3) ei käytä luottoa markkinoitaessa, sitä myönnettäessä eikä muussa luottosuhteeseen liittyvässä asiointissa lisämaksullista tekstiviestipalvelua tai muita samankaltaisia viestipalveluita;
- 4) antaa kuluttajalle ennen luottosopimuksen tekemistä riittävät ja selkeät selvitykset siitä, soveltuuko luotto kuluttajan tarpeisiin ja hänen taloudelliseen tilanteeseensa;
- 5) antaa kuluttajalle maksuviivästystilanteissa tietoa sekä neuvoja maksuvaikkeuksien syntymisen tai tilanteen laajenemisen estämiseksi ja maksukyvyttömyystilanteiden hoitamiseksi. Luotonantajan on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 13 §.)

Ennen itse luottosopimuksen tekoa luotonantajan tulee tiedonantovelvollisuuden nimissä antaa pysyvällä tavalla "Vakiomuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot" -lomaketta käyttäen tiedot seuraavista seikoista:

- 1) *luoton myöntäjä*
- 2) *tarjottava luotto, sen kustannukset sekä luoton takaisinmaksun ehdot;*
- 3) *luoton kohde;*
- 4) *seuraamukset mikäli maksusopimusta rikotaan;*
- 5) *kuluttajan lakimääräiset oikeudet*

Asuntoluotoissa ja alle 100 euron hyödykesidonnaisissa kertaluotoissa ennakkotiedot voidaan lomakkeen sijasta antaa myös muulla pysyvällä tavalla. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 9 §.)

Kuluttajaluoton mainonnassa on ilmoitettava tiedonantovelvollisuuden mukaan myös luoton todellinen vuosikorko, mikäli mainonnasta ilmenee luoton korko tai muu luotosta perittäviä kustannuksia kuvaava luku taikka muu luottosopimuksen ehtoja koskeva tieto. Lisäksi mainonnasta on tällöin käytävä ilmi luoton korko ja muut kustannukset, luoton määrä tai luottolimiitin raja, luottosopimuksen kesto, hyödykkeen käteishinta ja mahdollinen käsiraha (mikäli on kyse tietyn hyödykkeen oston rahoittamiseksi mainostetusta luotosta) sekä luoton ja sen kustannusten yhteismäärä sekä maksuerien määrä. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 8 §.)

2.4 Lyhytaikaisten lainojen korkokattouudistus

Eduskunta hyväksyi pikavippien korkokattouudistuksen 7.2.2013. Korkokatto koskee varsinkin alle 2000 euron vippejä. Tämä merkitsee sitä, että esimerkiksi kuukauden kestävästä sadan euron pikavipistä saa periä korkoa korkeintaan noin 4 euroa. Sadan euron vipistä vuoden ajaksi taas saa periä korkoa noin 50 euroa. Tällöin pikavipin korko voi olla maksimissaan viitekorko, johon on lisätty 50 prosenttiyksikköä. Viitekorko on velkainstrumenttien hinnoittelussa julkisesti noteerattu korko ja Suomessa viitekorkona on yleensä joko Prime- tai Euribor-korot. Ennen tätä lakiuudistusta vippien todellinen vuosikorko on voinut olla jopa 100 prosenttia. Lakimuutos kieltää lisäksi lisämaksullisten tekstiviestien käytön. Laki on tiukentanut luotonantajan velvollisuutta tarkistaa ja arvioida velallisen maksukykyisyys ja luottokelpoisuus. (Yle.fi, 2013; Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 17 a §.)

Uudistuksen perusajatuksena on muun muassa huoli vasta talouttaan harjoittelevista nuorista. Asiaa käsitellyt talousvaliokunta tuli siihen tulokseen, että pikavipit ovat erityisen haitallisia niille nuorille, joilla ei ole

talousasioista kertynyttä kokemusta. Tutkimusten mukaan erityisen haitallisiksi vipit ovat osoittautuneet nuorille, joilla ei ole säännöllisiä tuloja. Helsingin talous- ja velkaneuvonta ovat arvioineet, että alle 25-vuotiaista 80 prosentilla on tai on ainakin ollut joitain ongelmia pikalainojen kanssa. Pikavippejä maksetaan usein uudella pikavipillä ja näin vippikierre syventyy. (yle.fi, 2012)

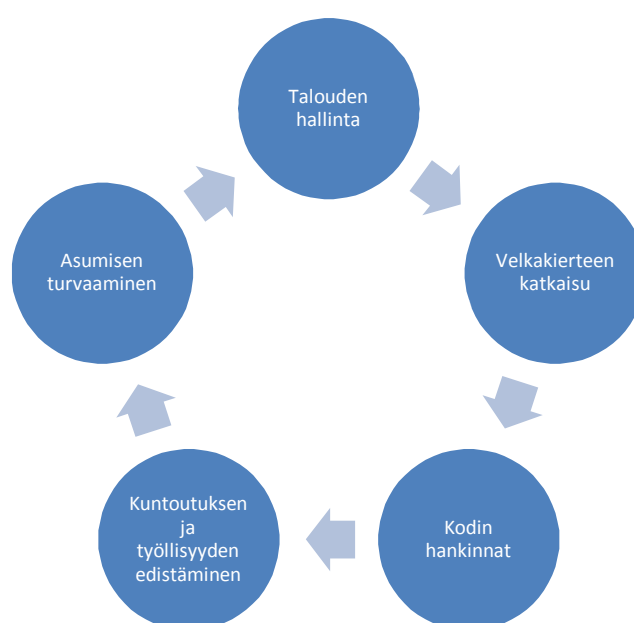
Lakiuudistuksesta huolimatta pikavipeissä löytyy edelleen ongelmakohtia. Monet tutkijat pelkäävät, että korkokaton myötä yritykset vähentävät pienten luottojen määrää, joka puolestaan johtaa siihen että kuluttajat ottavat yhä isompia vippejä ja näin ylivelkaantumisen riski kasvaa. Tällä hetkellä pikavippiyritykset ovatkin keksineet hyvän vaihtoehdon pienille lainoille. Firmat kuten esimerkiksi Euroloan ja Laina.fi ovat ottaneet käyttöön tililimiitin. Tililuoton määrä on vähintään 2000 euroa, mutta sitä ei tarvitse nostaa kerralla vaan se onnistuu myös osissa. Tämän vuoksi korko saattaa nousta yli 50%. (Turun sanomat, 2013; Euroloan 2015.)

Pikaluotoille ei ole asetettu ylärajaa. Tällä hetkellä keskimääräinen pikavipin määrä on 300 euroa. Toisena ongelmana nähdään luottokelpoisuuden arviointi. Vaikka lakiuudistus vaatii yhä tiukempaa maksukykyisyyden tarkistusta, tulee ongelmaksi se ettei lainanantajalla ole edellytyksiä arvioida maksukykyä, sillä tämä ei tapaa lainan hakijaa henkilökohtaisesti eikä pysty täten varmentamaan tämän tuloja. (Turun Sanomat, 2013.)

Korkokaton myötä pikavippien kanta on vähentynyt. Tilastotietokeskuksen luottokanta tilaston mukaan vuoden 2014 neljännellä neljänneksellä pienlainoja myönnettiin 29 % vähemmän edellisvuoteen verrattuna. Yhteensä pienlainoja oli nyt myönnetty kotitalouksille 131 636 kappaletta, joka on euroissa yli 41 miljoonaa. Keskimääräinen lainan määrä oli 308 euroa ja takaisinmaksuaika 81 päivää. (Tilastotietokeskus, 2015.) Pikavippien vähentyminen on ollut positiivinen muutos, mutta toisaalta niiden tilalle ovat tulleet aikaisemmin mainitut tililimiitit. Käytännössä ongelmaksi muodostunee se, että otettavat luotot tulevat olemaan yhä suurempia.

2.5 Sosiaalinen luototus

Pienituloisille ja ylivelkaantuneille on tullut viime vuosina vaihtoehdoksi hakea sosiaalista luottoa. Sosiaalisia luottoja myöntävät kunnat. Tämä on kunille kuitenkin täysin vapaaehtoista toimintaa. Tällä hetkellä luottoa tarjoaa noin kolmekymmentä kuntaa ja toiminnan piiriin kuuluu väestöstä noin 44 %. Toimintaa, lain kehitystä ja valmistelua huoltaa sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaalisen luototuksen tarkoituksena on ehkäistä ylivelkaantumista, taloudellista syrjäytymistä sekä parantaa ihmisten itsenäistä toimeentuloa. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2015.)

Kuvio 7. Sosiaalisen luototuksen kohteet.

Sosiaalista luottoa sääntelee laki sosiaalisesta luototuksesta. Tämä laki ei sääntele pieniä kulutusluottoja, mutta asia oli hyvä tuoda esiin, sillä se voi olla vaihtoehto velkakierteen katkaisemiseen. Sosiaalinen luotto ei siis ole vaihtoehto pikavipille vaan enemmänkin keino katkaista sen aiheuttama velkakierre. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2015; Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002.) Luotonannossa otetaan huomioon hyvät perustellut syyt. Yläpuolella olevassa kuviossa 7 on kuvattu yleisimmät sosiaalisen luototuksen kohteet.

Sosiaalisen luoton myöntöön vaikuttaa se, ettei hakijalla ole pienten tulojen tai vähäisen varallisuuden takia mahdollista hakea mitään muuta luottoa. Luotonantoprosessissa käydään hyvin tarkkaan läpi hakijan takaisinmaksukyky. Takaisinmaksukyvyn arviointiin vaikuttavat samanlaiset asiat kuten tavallisessa luotonmyöntöprosessissa. Hakijalta tarkistetaan luoton käyttötarkoitus, luoton määrä, korko sekä takaisinmaksuerien suuruus ja muut takaisinmaksuehdot. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2015;Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002.)

Koron määrä sosiaalisessa luotossa saa olla enintään korkolain määrittämä viitekorko. Muita luoton kustannuksia ei saa periä, joten tämä on suunnattu juurikin talouden hallintaan vähävaraisille. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2015;Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002.)

3 LYHYTAIKAISET LAINAMUODOT

Tässä luvussa perehdytään aluksi lyhyesti pikavippien historiaan, mistä pikavipit ovat saaneet alkunsa ja miten ne ovat rantautuneet Suomeen. Tämän jälkeen avataan käsitteitä, jotka liittyvät lyhytaikaisten lainojen terminologiaan.

3.1 Lyhytaikaisten lainojen kehittyminen

Pikavippi on alun alkaen yhdysvaltalainen liiketoimintamuoto, jota kutsuttiin nimellä payday loan. Alun perin pienet lainakojut antoivat luottoa, jolla ihmiset pystyivät ostamaan ruokaa ja vaatteita, ja luotot maksettiin seuraavana palkkapäivänä (eli paydayna) takaisin. Tämä Yhdysvalloissa todella suosittu lainamuoto rantautui Suomeen vuonna 2005. Siitä lähtien pikalaina on ollut suomessa hyvin nopeasti kasvava liiketoimintamuoto. Jos ihmiset tarvitsevat lainaa nopeasti ja pankit eivät pysty myöntämään tarpeeksi nopeasti lainaa, on ymmärrettävää, että pikalaina on varsin nopeasti yleistynyt lainamuoto Suomessa. (Pikalainaaheti.com, 2013.)

Ensiksi pikalainoja sai vain puhelimella, mutta nykyisin vippifirmat ovat siirtyneet kasvavassa määrin käyttämään myös sähköistä hakemusta, joka tehdään lainantarjoajan nettisivuilla. Varmennus tehdään hakijan henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksilla. (Pikalainaaheti.com, 2013.)

Perusmuodossaan alkuperäiset yhdysvaltalaiset lainat olivat ja ovat nykyäänkin vakuudettomia ja niiden saamiseen ei tarvita takaajia. Takaisinmaksun takeena toimivat yleensä dokumentit työpaikasta tai pankin tiliotteet. USA:n vippilainajaajat vaativat joskus muinoin myös asiakkaan valmiiksi allekirjoittaman shekin jättämistä firman toimistoon, jonka yritys lunasti, mikäli asiakas ei tullut maksamaan henkilökohtaisesti vippiä takaisin eräpäivänä toimistolle. Tämä toimintatapa on korvaantunut suurelta osin netin kautta pankkitililtä maksettavaksi suoraveloitukseksi, mutta Yhdysvalloissa tapaa myös aikaisemmin käytettyä metodologiaa alan yrityksillä edelleen. (Pikavippiopas.com, 2012.)

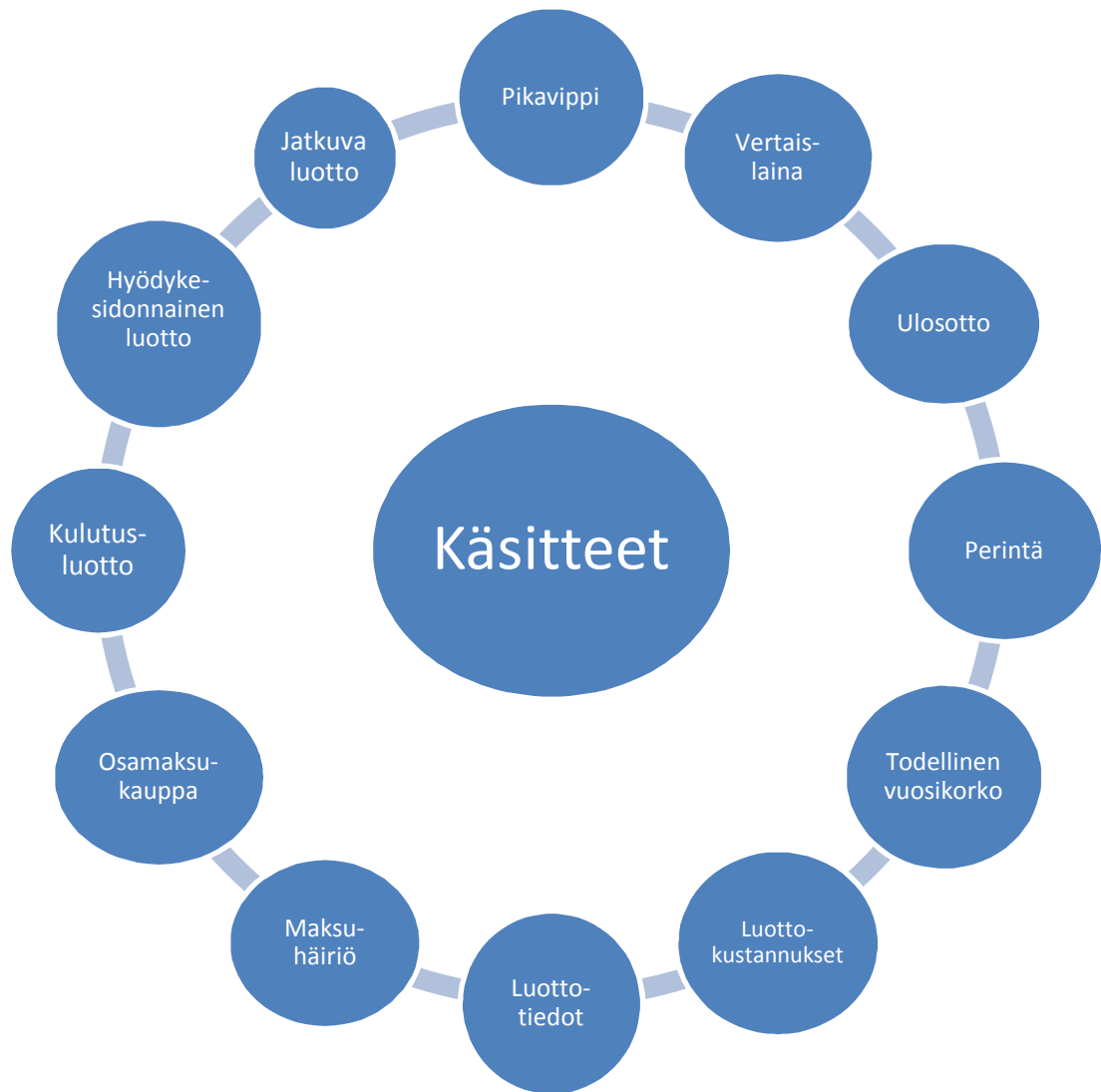
Pikavippiälällä on kova kilpailu. Erisuuruisia ja erilaisilla maksuajoilla olevia lainoja löytyy hyvin kattava valikoima. Pikavippiä tarjoavia yrityksiä on kymmenittäin. Kilpailun ansiosta lainojen koroissa ja maksuajoissa saattaa olla suurta eroa. On myös yrityksiä, jotka houkuttelevat uusia asiakkaita tarjoamalla ensimmäistä kertaa hakeville lainaa ilman korkoa. (Pikavippiopas, 2012.)

Suomessa pikalaina-ala on ollut varsinaisesti toiminnassa vuodesta 2005, ja ala on ollutkin yksi rahoitusmarkkinoiden nopeimmin kasvavista. Alan kasvua kuvaa hyvin se, että jo vuonna 2005 alan yrityksiä oli Suomessa yli 50, ja vuonna 2011 luku lisääntyi niin paljon, että yrityksiä oli jo yli 80. Yritysten lukumäärän ja vippilainojen monimuotoisuuden lisääntymisen ohella suomalaisia pikavippimarkkinoita kuvaa myös alan lainsäädännön nopea muuttuminen. Lainsäädäntö muuttui vippialan säätelyn suhteen muun muassa vuonna 2010, jolloin lakiin tuli vaatimus asiakkaiden identiteetin tarkastamisesta. Lakimuutos toi alalle käytännössä vaatimuksen siitä, että asiakkailla täytyy olla voimassaolevat verkkopankkitunnukset jostakin suomalaisesta pankista. Samoin vuonna 2010 lakiin tuli vaatimus alan yritysten (maksullisesta) rekisteröinnistä Etelä-Suomen aluehallinnon rekisteriin. Ideana oli parantaa alan toimijoiden luotettavuutta asiakkaiden suuntaan. Pikalaina alan kehitykseen kuuluu toisaalta myös vuonna 2007 perustettu Suomen Pienlainayhdistys, jonka tehtäviin kuuluu mm. ajaa jäsenyritystensä etuja suhteessa maan lainsäädäntöön. (Pikavippiopas, 2012.)

3.2 Lyhytaikaisten lainojen terminologia

Seuraavaksi käydään läpi lyhytaikaisiin lainoihin liittyvää terminologiaa.

Termit ovat nähtävissä tiivistettynä kuviossa 8 ja niitä käsitellään tarkemmin kohta kohdalta.

Kuvio 8. Käsitteet.

Hyödykesidonnainen luotto

Tällä tarkoitetaan kulutushyödykkeen hankkimista varten myönnettävää kuluttajaluottoa, jonka antajana on myyjä tai palveluksen suorittaja itse taikka muu elinkeinonharjoittaja myyjän tai palveluksen suorittajan kanssa tekemänsä sopimuksen tai muun kuluttajien luotottamista koskevan järjestelyn perusteella. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 7§.)

Tälläisiä hyödykesidonnaisia luottoja ovat muun muassa kauppojen kautta myytävät Tuohi Mastercard kortit. Esimerkiksi huonekalukaupat myyvät näitä kortteja ostoksen yhteydessä. Ostokset maksetaan kortin luotolla ja asiakas maksaa laskun joko kokonaan tai erissä. Välillä asiakkaalle saattaa olla epäselvää, että on ottanutkin nimiinsä luottokortin.

Tuohi Mastercard on Nordea Rahoituksen alainen kortti, mutta sitä ei myydä asiakkaille pankeissa. Korttia voi hakea 18- vuotta täyttänyt täysi-ikäinen, jolla on säännöllinen tulo eikä maksuhäiriömerkintöjä. Korteissa on yleensä asiakkaalle valmiina lisäturva ostettaessa palvelun tai hyödykkeen. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli tavaraa tai palvelua ei toimiteta, niin asiakas voi kääntyä luottokorttiyhtiön puoleen ja saada maksamansa summan takaisin korvauksena. Yleensä tällaisissa luotoissa korot ja muut kustannukset ovat kuitenkin kalliimpia kuin esimerkiksi pankkien myöntämissä luottokorteissa. Vuosikorko saattaa hyvinkin nousta kulujen kanssa paljon suuremmaksi kuin mitä asiakas on luullut. Esimerkiksi Tuohi mastercardin vuosikorko 2000 eurolle on arvioitu 20 %:n paikkeille. (Suomen kuluttajaliitto,2014;Tuohi.fi,2011.)

Osamaksukauppa

Tällä tarkoitetaan sellaista tavaran kauppaa, joka maksetaan sopimuksen mukaan erissä. Yhden tai useamman maksuerän on eräännyttävä sen jälkeen, kun tavara on luovutettu ostajalle. Tämä siksi, että myyjä on pidättänyt itselleen joko oikeuden tavaran takaisin ottamiseen, mikäli ostaja laiminlyö hänelle sopimuksesta johtuvan maksuvelvollisuuden. Myyjä voi pitää omistusoikeuden tavarahan myös siihen asti, kun joko koko hinta tai ainakin määrätty osa maksueristä, jotka eräännyvät tavaran luovuttamisen jälkeen, on suoritettu. (Kuluttajansuojalaki, luku 7, 7§.)

Maksuhäiriö

Laskujen tai velan maksamisen laiminlyönti voi aiheuttaa maksuhäiriömerkinnän.

Pelkästään maksun myöhästyminen ei kuitenkaan vielä aiheuta luottotietomerkintää. Yksityishenkilön maksuhäiriömerkintä voidaan tallentaa luottotietorekisteriin, kun velkojan ilmoittaman kulutusluoton maksu on myöhässä yli 60 päivää. Tuomioistuimen on täytynyt antaa myös velkomistuomio, jossa se on määrännyt henkilön maksamaan velan, jolloin ulosotto on todennut henkilön varattomaksi.

Velkomistuomiossa henkilölle myönnetään velkajärjestely tai hän on hakenut vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn. (Luottotietolaki 11.5.2007/527, 4 luku, 14§.)

Kuluttajalla on oikeus pyytää maksutta kerran vuodessa luottotietoyhtiöltä luottotietorekisteriotetta, josta ilmenee mitä tietoja hänen nimellään on talletettu ja kuinka pitkään merkintöjä säilytetään rekisterissä. Jos kuluttaja ei maksa laskua maksumuistutuksenkaan jälkeen ja lasku siirtyy oikeudelliseen perintään, on tällöin yleensä seurauksena maksuhäiriömerkintä luottorekisteriin. (Rekonen, 2007, 70-71.)

Käytännössä maksuhäiriömerkintä tarkoittaa yleensä sitä, että luotto- ja pankkikortit vaaditaan takaisin, mutta henkilölle jää kuitenkin oikeus automaattikorttiin. Luotonsaanti vaikeutuu olennaisesti eikä henkilö saa tehtyä osamaksusopimuksia. Myös vuokra-asunnon saanti vaikeutuu, puhelinliittymä- ja vakuutusopimuksissa vaaditaan vakuutta tai ennakkomaksuja ja työpaikan saanti vaikeutuu erityisesti, mikäli työtehtävään liittyy taloudellista vastuuta. (Kuluttajaliitto, 2015.)

Luottotietoyhtiö lähettää ilman eri pyyntöä ilmoituksen ensimmäisestä henkilön nimelle merkitystä maksuhäiriömerkinnästä. Suomen Asiakastieto Oy on Suomen johtava luottotietotoimintaa harjoittava yritys.

Maksuhäiriömerkintöjä talletetaan rekisterissä yleensä 2–3 vuotta. Uusi merkintä pidentää aina rekisterin talletusaikaa. Saatavan maksaminen talletusaikana lyhentää aikaa kahteen vuoteen. Henkilöllä on oikeus saada pyynnöstä maksamistieto sekä tieto maksuhäiriöön johtaneesta erityisestä syystä rekisteriin, kuten esimerkiksi takausvastuusta. (Kuluttajaliitto, 2015.)

Luottotiedot

Luottotiedot kertovat henkilön maksukyvyistä. Selvittämällä omat tietonsa, asiakas voi todistaa luotettavuuden esimerkiksi vuokramarkkinoilla tai katsoa milloin mahdolliset maksuhäiriöt poistuvat luottotietorekisteristä. Luottotieto-ote sisältää luottomerkintöjen kappalemäärän, tyypin, mahdollisen euromäärän, mahdollisen velkamäärän, merkinnän poistumisajankohdan sekä tiedon ettei häiriömerkintää ole. Oteessa on yleensä myös tieto siitä, onko henkilö oikeustoimikelpoinen. Luottotiedot saa omatieto.fi sivustolta, kun asiakas tunnistautuu omilla henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksillaan palveluun. (Asiakastieto.fi, 2014.)

Luottokustannukset

Luottokustannuksilla tarkoitetaan luotonantajan tiedossa olevien, kuluttajaluottosuhteen johdosta kuluttajan maksettavaksi tulevien korkojen, kulujen ja muiden maksujen yhteismäärää. Luottokustannuksiin luetaan myös luottosopimukseen liittyvien vakuutusten ja muiden lisäpalveluiden kustannukset, mikäli lisäpalvelua koskevan sopimuksen tekeminen on edellytyksenä luoton saamiseksi.

Luottokustannuksiin ei lueta:

- 1) asuntoluotoissa vakuuden arvon turvaamiseksi vaaditun vakuutuksen kustannuksia;*
- 2) luoton hoitotilistä perittäviä kustannuksia, jos tilin avaaminen on vapaaehtoista ja kustannukset on sopimuksessa eritelty;*
- 3) maksuja ja muita kuluja jotka koituvat mahdollisesta sopimusrikkomuksesta;*
- 4) notaarikuluja. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 6§.)*

Todellinen vuosikorko

Todellisella vuosikorolla tarkoitetaan korkoprosenttia, joka saadaan laskemalla luottokustannukset vuosikorkona luoton määrälle ottaen myös huomioon lyhennysten määrät. Todellisen vuosikoron laskemistavasta ja laskennassa käytettävistä oletuksista säädetään oikeusministeriön asetuksella. (Kuluttajansuojalaki, 7 luku, 6§.)

Perintä

Perintää tarkoittavat ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on saada velallinen maksamaan erääntynyt velka eli velkojan saatava. Perintää harjoittavat laskuttajat ja luotonantajat, perintäpalveluja tarjoavat yritykset sekä julkinen ulosotto.

Laskuttajat, luotonantajat ja perintään erikoistuneet yritykset pyrkivät tietysti siihen, että velka tulisi maksetuksi vapaaehtoisesti. Mikäli maksua ei kuitenkaan suoriteta vapaaehtoisesti, sille haetaan oikeudesta maksuvelvollisuuden vahvistava tuomio, joka pannaan täytäntöön ulosotossa. (Lindorff Oy, 2014; Kuluttajaliitto, 2015.)

Ulosotto

Ulosotto on julkinen viranomainen, joka hoitaa saatavien perinnän oikeudenkäynnin kautta. Oikeudenkäynnissä tutkitaan velkojan saatavatietojen oikeellisuus ja määrätään velallisen maksuvelvollisuudesta. Mikäli velallinen ei noudata oikeudenkäynnin päätöstä vapaaehtoisesti, peritään saatavat ulosoton kautta. Yleisimmät ulosoton perintäkeinot ovat ensin maksukehoituksen lähettäminen ja tämän jälkeen palkan tai muun omaisuuden ulosmittaus. (Lindorff Oy, 2014.)

Kun maksu tai lasku tulee ulosottoon perittäväksi, lähetetään velalliselle ensin vireilletuloilmoitus, jossa on maksua koskevat tiedot sekä asiaa hoitavan ulosottomiehen yhteystiedot jatkokäsittelyä varten. Mikäli velallinen ei pysty maksamaan saatavia eikä ole yhteydessä ulosottomieheen maksusuunnitelman laatimisesta, niin toimenpiteet

saatavien perinnästä voidaan päättää pelkästään ulosottomiehen tietojen perusteella. (Lindorff Oy,2014.)

Vertaislaina

Pikavippien rinnalle ovat tulleet viime vuosina vertaislainat, joita kutsutaan myös nimellä sosiaalinen laina. Vertaislaina tarkoittaa sitä, että tavalliset ihmiset lainaavat firmojen kautta toisilleen erinäisiä summia. Samalla tavalla kuin esimerkiksi pankissa, niin myös tässäkin tarkistetaan asiakkaan luottotiedot. Potentiaaliset lainaajat saavat myös esittää kysymyksiä ennen luoton antoa. Minimisumma on 1000 euroa ja maksimi yleensä noin 15 000 euroa eli lainasummat eivät ole ihan pieniä lainantarpeita varten. Identiteettivarkauksien varalta jokainen tunnistautuu omilla henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksillaan palveluun. (Talouselämä, 2010; Kauppalehti, 2010; Tuntitili.fi, 2014.)

Vertaislainat edustavat p2p (peer-to-peer) lainaamista. Lainanhakijan ja lainaajan välissä toimii aina vertaislainapalvelu, joita Suomeen on perustettu vasta muutamia. Tunnetuimmat Suomessa toimivat yritykset ovat Bondora, Fellow Finance, Lainaaja.fi, TrustBuddy ja Fixura. (Talouselämä, 2010; Kauppalehti, 2010; Tuntitili.fi.)

Vertaislainoissa kulut ovat usein pienemmät, joten se on pikavippejä huomattavasti halvempi vaihtoehto. Palvelu on kannattava sekä lainanhakijalle että lainanantajalle. Lainan hakijalle kulut ovat pienet ja lainanantajalle tuotto on hyvä. Vertaislainaa voidaankin verrata jonkinlaiseen sijoittamiseen. (Talouselämä, 2010; Kauppalehti, 2010; Tuntitili.fi.)

Palvelu on tunnetumpi maailmalla. Ruotsissa toimii mm Loanland, Englannissa Zopa ja Yhdysvalloissa Lending Club. Suomeen tämä on tullut yleisemmäksi vuoden 2010 jälkeen, jolloin Lainaaja.fi avasi palvelunsa. Pikkuhiljaa myös muut toimijat ovat avanneet palveluitaan Suomeen. (Kauppalehti, 2010.)

4 CASE: OPISKELIJOIDEN PIKAVIPPIKIERRE

4.1 Tutkimuksen toteutus ja tavoitteet

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena sosiaalisen median kautta pienellä otannalla. Ensimmäinen kysely tehtiin syksyn 2014 aikana. Loppuvuodesta tuli ongelmia Webropolin siirron kanssa, jolloin osa vastauksista hävisi. Uusi kysely tehtiin tammikuussa 2015 paremmalla menestyksellä ja tiedot saatiin tallennettua. Kyselyväyläksi valittiin sosiaalinen media, koska hyvin harva vastaa enää sähköpostin kautta tuleviin kyselyihin. Alkuperäinen vaihtoehto oli tehdä kysely Koulutuskeskus Salpauksessa sähköpostikyselyllä. Sieltä ei kuitenkaan saatu tuolloin ryhmänohjaajalta vastausta. Sosiaalinen media vaikutti siten kaikkein järkevimmältä vaihtoehdolta, koska vastaajat olivat näin todennäköisesti tavoitettavissa.

Tavoitteena oli tutkia, kuinka moni on käyttänyt pikavippejä ja ennenkaikkea se, miten pikavippeihin suhtaudutaan opiskelijoiden keskuudessa. Tutkimukseen valittiin pieni otanta, koska suhtautumisen selvittämiseen ei välttämättä suurempi otanta avoimilla kysymyksillä olisi ollut tarpeellinen. Tässä tutkimuksessa käytettiin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, joten otannan ei tarvinnut olla suuri päätutkimusongelman kannalta. Aihetta on käsitelty jo aiemmin johdannossa tutkimuksen menetelmän perusteluissa.

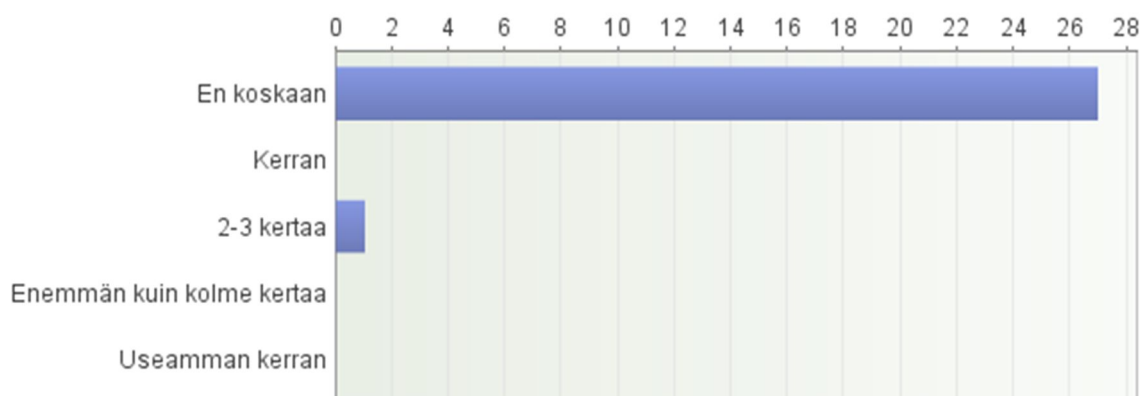
4.2 Kyselytutkimuksen tulokset

Tässä osiossa käydään läpi kyselytutkimuksen tulokset. Vastaukset on laitettu kuvioihin helpottamaan tulosten hahmottamista. Kyselyssä käytetyt kysymykset on nähtävissä liitteessä 1.

Kysely lähetettiin otannassa 50 hengelle ja vastauksia saatiin 28 kappaletta. Vastausprosentti oli täten 56 %. Aluksi kartoitin vastaajien iän, sukupuolen ja asumismuodon. Suurin osa vastaajista oli 20- 25 vuotiaita. Yksi oli 18- 20- vuotias ja loput kolme 25- 30 vuotiaita. Vastaajista yksi oli mies ja loput 27 naisia. Suurin osa (27 kpl) oli ammattikorkeakouluopiskelijoita, loput kävivät ammattikoulun. Vastaajista suurin osa asui vuokralla. Neljällä oli omistusasunto ja yksi asui vanhempien luona.

Seuraavaksi kyselyssä kysyttiin, kuinka moni on ottanut pikavipin ja ovatko vastaajat harkinneet pikavipin ottamista. Yksi oli ottanut 2-3 kertaa ja loput, jotka vastasivat ”En koskaan”, eivät olleet myöskään harkinneet sen ottamista. Jakauma on nähtävissä alempana olevissa kuvioissa 8 ja 9.

5. Olen käyttänyt pikavippiä:

Kuvio 8. Pikavippien käyttökerrat

6. Jos vastasit edelliseen en koskaan, oletko harkinnut kuitenkin pikavipin ottamista?

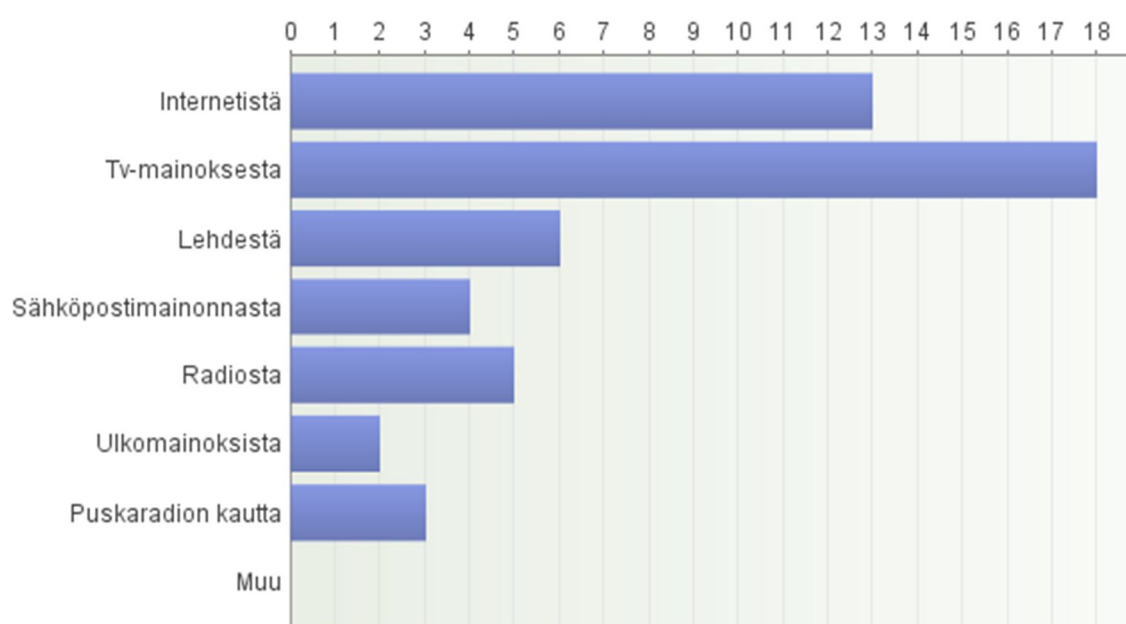

Kuvio 9. Pikavipin harkitseminen

Julkisuudessa on ollut paljon puhetta pikavippien mainonnasta tai enemmänkin mainonnan epäselvyydestä. Vastaajilta kysyttiinkin, missä he

ovat nähneet pikavippimainoksia. Tämä kysymys oli monivalinta kysymys, joten vastaajat ovat voineet valita useammankin vaihtoehdon. Eniten mainoksia oli luonnollisesti nähty televisiossa, mutta myös Internet-, lehti-, ja sähköpostimainonta olivat saavuttaneet vastaajia. Pikavippejä mainostetaan selkeästi paljon, mutta tätä otantajoukkoa eivät mainokset olleet kuitenkaan tavoittaneet pikavipin ottajien määrän perusteella. Mainonnan hajonta on nähtävissä alempana olevassa kuviossa 10.

7. Mistä sait tietää pikavipeistä?

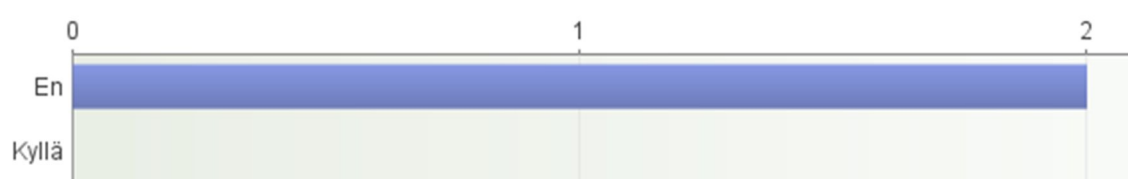
Kuvio 10. Mainonta

Usein pikavippien mainonnassa perään huudetaan niiden ottamisen helppoutta. Ainoa pikavipin ottajamme olikin ottanut vipin tekstiviestillä käyttötarkoituksenaan matkailu. Koska kyselyssä oli vain yksi pikavipin ottaja, niin käyttötarkoitusten kartoittaminen jäi vähälle huomiolle. Pikavippi oli otettu matkaa varten, joten oli luonnollista, että se oli suuruudeltaan 200- 500 euroa. Pikavippiä ei myöskään ollut otettu päihteiden käytön alaisena.

Seuraavaksi kysyttiin,ottaisiko vastaaja pikavipin uudelleen. Tähän hän oli laittanut, että ei ottaisi. Kyseessä on luultavasti ollut vain äkillinen tarve, joka on hoidettu nopeasti pois. Vastaajia tähän kysymykseen oli kuitenkin

kaksi, joka aiheutti hieman hämmennystä. Oliko kysymys ymmärretty väärin vai oliko joku vastaajista ottanut kuitenkin vipin, mutta ei halunnut kommentoida sitä aiemmissa kysymyksissä. Suurin osa vastasi, ettei kaveripiirissä ole otettu pikavippejä. Osalla niitä oli kuitenkin otettu. Tästä pystyy kuitenkin päättelemään, ettei kaveriporukka välttämättä vaikuta siihen, ottavatko kaikki pikavippejä. Suhtautuminen voi kyllä olla suotuisampaa. Vastaajien jakaumat on esitetty allaolevissa kuvioissa

12. Ottaisitko pikavipin uudelleen?

Kuvio 11. Ottaisitko pikavipin uudelleen?

13. Onko pikavippejä otettu kaveripiirissäsi?

Kuvio 12. Onko pikavippejä otettu kaveripiirissä.

Pikavippejä oli otettu tässä otannassa hyvin vähän. Tähän oli varauduttu lisäkysymyksillä muista lainoista, kuten pankin tarjoamat luotot. Muita luottoja oli käytetty pikavippejä enemmän ja ne olivat suurimmaksi osaksi pankkien tarjoamia korttiluottoja tai opintolainoja. Kyselyyn vastanneista suuri osa ei ollut harkinnutkaan pikavipin ottamista, joten he ovat käyttäneet kuluiltaan pienempiä luottoja.

Kuvioiden 11 ja 12 kysymysten jälkeen oli vuorossa avoin kysymys, jossa käsiteltiin sitä, mihin muuta luottoa on käytetty. Vastaajia oli tähän vain neljä henkilöä. Avomien vastauksien perusteella vastaajilla kulkee kätevästi kortti mukana ja sillä maksetaan erilaisia elämiseen liittyviä ostoksia. Otetut opintolainatkin on otettu luultavasti opintotuen oheksi

elämisen ylläpitämiseen tukien ollessa pienet. Kaikki muita lainoja käyttäneet eivät ole halunneet eritellä ottamiaan lainojaan.

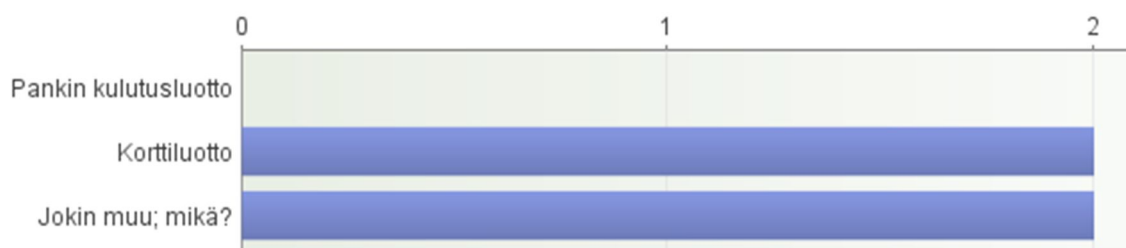
Vastaukset on eritelty alla kuvioina 13 ja 14 sekä avoimien kysymyksiä suorina vastauksina.

14. Onko sinulla ollut muita lainoja kuin pikavippejä?

Kuvio 13. Onko sinulla muita lainoja kuin pikavippejä.

15. Mikä oli ottamasi muu laina?

Kuvio 14. Mikä oli ottamasi muu laina?

Avoimet vastaukset: Jokin muu; mikä?

opintolaina

opintolaina

16. Mihin käytit ottamaasi muuta lainaa?

Kortti kulkee mukana, menee elämiseen ym ostoksiin

Elämiseen

Elämiseen

Korttiluottoa satunnaisiin ostoksiin, opintolainaa elämiseen ulkomaan vaihdon aikana

Viimeisenä osiona tuli kyselytutkimuksen pääongelman kannalta tärkein kysymys, miten vastaajat suhtautuvat pikavippeihin. Alla näkyy poimintoja

tutkittavien suorista vastauksista. Kyselyn pohjalta laadittiin SWOT-analyysi opiskelijoiden näkökulmasta, mitkä ovat pikavippien hyödyt, haitat, mahdollisuudet ja uhat. Tässä analyysissä on otettu huomioon myös omaa havainnointia ja keskustelua töiden kautta.

17. Kerro lyhyesti suhtautumisestasi pikavippeihin.

Pikavipeissä todella iso korko, en ottaisi

Massiivisilla vuosikoroilla varustettua hölmöjen, epätoivoisten ja humalaisten hyväksikäyttöä.

en ole vastaan enkä puolesta. iha hyvä keksintö. Mutta en ottaisi enää. Luotto on aina luotto.

Pikavipit ovat mielestäni vain heikommassa asemassa olevien ihmisten huijaamista ja riistoa.

Erittäin kielteinen suurien korkojen vuoksi. Muihin kuluihin ja ehtoihin en ole edes perehtynyt. Jos lainaa/luottoa tarvitsee, sitä kannattaa hakea pankista esim. korttiluotot tai opintolainat, joissa ehdot ovat selkeät sekä korot ja kulut kohtuulliset. Pääsääntöisesti ajatukseni on, ettei yli omien varojensa pidä elää. Kuitenkin esim. asunnon hankkiminen on lähes mahdotonta ilman asuntolainaa.

Ikärajaa pikavippien ottoon tulisi mielestäni nostaa, nuorilla liian helppoa joutua pikavippikierteeseen

4.3 Tulosten analysointi

Analyysin tarkoituksena on kartoittaa pikavippien hyödyt, haitat, mahdollisuudet sekä uhat opiskelijan näkökulmasta. Swot analyysi perustuu opiskelijoiden mietteisiin tutkimuksen aikana, vastauksiin kyselyssä sekä omiin havaintoihin työelämässä.

<p>Hyödyt</p> <p>Helppous & vaivattomuus</p> <p>Nopeus</p> <p>Ei vakuuksia</p> <p>Lainaa voi hakea päivällä sekä yöllä</p>	<p>Haitat</p> <p>Helppous</p> <p>Lainan hoitokulut</p> <p>Korkeat korot</p>
<p>Mahdollisuudet</p> <p>Lainuudistuksen vaikutus alle 2000 euron lainoihin</p> <p>Vertailu omaan tilanteeseen</p>	<p>Uhat</p> <p>Maksetaan vanha laina uudella lainalla</p> <p>Eletään yli varojen</p> <p>Lainakierre</p>

(Kuvio 15. SWOT, Tuomaala)

Hyödyt

Moni saattaa olla jossakin elämän vaiheessa tilanteessa, jossa voi tarvita rahaa aivan yllättäen, eikä rahaa ole säästössä yhtään pahan päivän varalle. Tällaisissa tilanteissa pienlaina tai kulutusluotto saattaa olla juuri oikea vaihtoehto. Pikavippiyriytyksiä on monia ja lainan haku on vaivatonta ja helppoa. Sen voi hakea lainasta riippuen tekstiviestitse tai Internetistä. Lainan saa nopeasti, parhaimmassa tapauksessa rahat ilmestyvät tilille jo

muutamassa minuutissa. Aikaa säästyy huomattavasti, jos vertaa pikavippiä pankkilainaan. Haettaessa pankkilainaa kuluttaja joutuu yleensä varaamaan erillisen ajan lainaneuvotteluihin ja aikaa vie myös lainahakemuksen käsittely. Pankkilaina ei oikein toimikkaan yllättävien menojen rahoittamisessa, jossa raha tarvitaan heti. Pikavippi ei vaadi sen kummempia vakuuksia eli ei tarvitse olla omaisuutta tai takaajaa toisin kuin suurimmassa osassa pankkilainoista. Pikavippiyritys varmistaa ainoastaan luottokelpoisuuden eli kuluttajan luottotiedot. Jos on itse varma että pystyy maksamaan velan takaisin esimerkiksi seuraavana palkkapäivänä, on pikaluotto kätevä ja luotettava laina. Mitä nopeammin velan maksaa takaisin, sitä vähemmän velka kerkeää kasvaa korkoa. Pikavippiä myöntävät yritykset eivät myöskään vaadi selvitystä siitä, mihin kuluttaja aikoo rahan käyttää. Pikavippejä ei saa enää tilille yöaikaan, jolloin päihteitä käyttäneet kuluttajat eivät voi enää käyttää lainaa hetken mielijohteesta.

Haitat

Hyötyjen ja haittojen rajapyykki on pikavipeissä häilyvä. Toisaalta kaikki edellä mainitut hyödyt muun muassa nopeus, helppous, vaivattomuus ja vakuudettomuus voivat olla haittojakin. Lainaa on helppo saada, vaikei olisikaan varaa maksaa summaa takaisin. Pikavippi saattaa olla hetken mielijohde, eikä sen seurauksia mietitä tarkkaan. Pikalainat eivät ole oikea vaihtoehto taloudellisen ahdingon pelastamiseen, päinvastoin. Korot ovat huomattavasti suuremmat kuin pankeilla. Uusi voimaan tullut korkokatto voi johtaa kuluttajat yhä syvempään pikavippikierteeseen, sillä uudistuksen myötä yritysten kannattaa tarjota yhä suurempia lainoja kuluttajille. Usein kovakorkoiset pikavippivelat kerääntyvät samoille henkilöille ja niitä eniten käyttävät kuluttajat ovat jo valmiiksi velkaantuneita.

Mahdollisuudet

Pikavipeistä on nykypäivänä paljon tietoa Internetissä, joten kuluttaja voi perehtyä asiaan huolella ennen virallista päätöstä ottaa se. Internetistä löytyy monia sivustoja, joissa vertaillaan eri pikalainoja. Näin ollen kuluttaja

voi kilpailuttaa siellä eri lainoja ja valita mahdollisesti itseään parhaiten kyseisenä hetkenä palvelevan lainan. Lain uudistuksen myötä korot ovat pienemmissä alle 2000 euron lainoissa inhimillisemmät.

Uhat

Uuden korkokatto uudistuksen myötä pikavippejä tarjoavat yritykset eivät saa periä alle 2000 euron lainoista niin suurta korkoa kuin aikaisemmin, joten on ennalta arvattavaa että pikavippiyritykset ovat vaikeuksissa. Opiskelija saa nykypäivänä luottokortin helposti, ja tällöin pikavipit saattavat vähentyä. Luottokorttivelkaa on helppo lyhentää ja toisaalta taas korttia voi käyttää yhä uudelleen.

Uhkana nähtiin myös se, että on helppoa joutua kierteeseen. Lainaa on helppo hakea, joten valitettavasti vanhaa lainaa saatetaan maksaa uudella lainalla. Edessä on nopeasti pikavippikierre ja kulut kasvaneet kohtuuttoman suuriksi.

4.4 Johtopäätökset

Vastauksien ja havainnoin perusteella pikavippeihin olisi hyvä laittaa esimerkiksi ikäraja lainanhakijalle. Pankkienkin kulutusluotoissa on ikäraja yleisesti 20 vuotta, joten tämä raja olisi suositeltavaa myös pikavipeissä.

Vaikka maksukykyä pitääkin hyvän luotonantotavan mukaisesti tarkastella tarkemmin, niin arviointi tapahtuu kuluttajan antamien tietojen mukaan. Tähän pitäisi saada vielä uudistus jottei uutta lainaa saisi vanhan tilalle niin helposti. Uudella lainalla kun maksetaan vanhaa, niin kierre on äkkiä valmis ja maksukyky tiukoilla.

Tutkimuksen validiteetti tarkoittaa sitä, että aiheen kannalta tutkitaan ja mitataan oikeita asioita. Reliabiliteetti tarkoittaa sitä, miten tutkimuksen tulokset ovat pysyviä. Jos sama tutkimus tehtäisiin uudestaan, tuottaisiko se saman tuloksen? (Kananen 2011, 118-119.) Seuraavaksi käydään läpi,

miten tutkimus toteutettiin ja miten se onnistui. Tämän jälkeen siirrytään tutkimustuloksiin.

Tutkimuksessa on myös käytetty omaa havainnointia työn puolesta. Tutkimuksen tekijä on töissä alalla, jossa luottokierteessä olevia nuoria tulee vastaan. Havainnoinnin suurimmaksi eduksi kerrotaan suoran tiedon saaminen tutkittavan käyttäytymisestä ja toiminnasta. Tämän avulla päästään tutkittavan luonnolliseen ympäristöön ja vältetään siten tutkimuksen keinotekoisuus. Havainnoinnin haittapuolena pidetään sitä, että tutkija saattaa itse osallistua tutkimukseen tunteilla. Näin ollen tulokset saattavat vääristyä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2000, 200-201.) Tässä opinnäytteessä havainnointia on suoritettu työelämässä sekä lähipiirissä. Havainnointi on ollut osa tutkimuksen tekoa eikä siihen liity omakohtaisia kokemuksia, jotka vaikuttaisivat tutkimustuloksiin.

Kyselyn otanta oli pieni, siihen vastasi 28 henkilöä. Osa vastaajista oli saman alan opiskelijoita, joten tämä vaikuttaa siihen, ettei kyselyn perusteella saatu esiin, miten eri alojen opiskelijat suhtautuvat näihin lainoihin. Pienessä ryhmässä samanalan opiskelijoilla voi olla samanhenkiset ja iskostuneet ajatukset. Avoimilla kysymyksillä saatiin kuitenkin hyvin esiin opiskelijoiden suhtautumista pikavippeihin. Tämän takia kyselyyn otettiin tarkoituksella eri alan opiskelijoita, jotta tuloksiin saataisiin vaihteluvuutta. Tutkimuksessa ei ole kuitenkaan yksilöity tai tutkittu, miten opintoalat vaikuttivat suhtautumisiin.

Työtä tehtäessä tuli paljon ideoita, mitä voisi tehdä lisää tai toisin. Oli kuitenkin tärkeää pysyä aiheessa, jotta teksti pysyy kompaktissa muodossa. Tutkijan lukiessa *International Journal of Psychologyn* artikkelia *Psychological perspectives on a multifaceted phenomenon*-artikkelia (Kamleitner, Hoelzl & Kirchler, 2012.) syntyi ajatus, että jatkotutkimusaiheena olisi mielenkiintoista tarkastella pikavippien ja luottojen käyttöä psykologisesta näkökulmasta. Miten persoona tai sosiaalinen ympäristö vaikuttaa luoton hankkimiseen? Alaongelmana voisi tutkia myös, miten henkilö suhtautuu takaisinmaksuun. Nähdäänkö luotto

esimerkiksi varakassana, jota ei tarvitse maksaa heti takaisin ja lainaa otetaan lisää vanhan velan päälle.

5 YHTEENVETO

Tutkimusongelmana oli nuorten 18-30- vuotiaiden opiskelijoiden suhtautuminen pikavippeihin. Samalla tutkittiin, onko pikavippejä käytetty vai onko niiden sijasta otettu esimerkiksi pankin tarjoamia luottoja. Tutkimus toteutettiin pienen otannan kyselytutkimuksella käyttäen sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä.

Kysely tehtiin sosiaalisen median kautta, koska se tuntui nykypäivään luontevimmalta vaihtoehdolta. Aluksi tarkoituksena oli tehdä isompi kysely Koulutuskeskus Salpauksen liiketalouden puolella, mutta sinne otettaessa luokanohjaajaan yhteyttä, ei saatu vastausta. Tämän jälkeen päätös oli selkeä, kysely tehtäisiin sosiaalisen median kautta suoraan nuorille. Ongelmana oli joulukuussa myös Webropolin vaihto, jolloin osa vastauksista hävisi. Kysely toteutettiin uudelleen alkukeväästä 2015.

Kyselylomake lähetettiin 50 opiskelijalle internet linkillä sosiaalisen median kautta. Näistä vastasi 28. Vastaajista 27 oli naisia ja 1 mies. Tutkittavista vain yksi oli ottanut pikavipin, loput eivät olleet harkinneetkaan sen ottamista. Pikavippejä oli otettu kaveripiirissä, mutta se ei ollut vaikuttanut tutkittavien suhtautumiseen. Vippien sijasta tutkittavilla oli muuta lainaa kuten pankin myöntämää opintolainaa ja korttiluottoa. Suhtautuminen oli kyselyn perusteella negatiivista. Opiskelijat kokivat, että korot ovat liian suuret ja velkakierteeseen joutuminen on mahdollisempaa pikavippien kautta.

Nuorten suhtautumista ja ajatuksia analysoitiin SWOT- kaavion avulla. Pikavippien hyötyinä nähtiin muun muassa nopeus ja vakuudettomuus. Haittoja olivat lainan haun ja saannin helppous sekä lainojen hoito- että korkokulut. Mahdollisuuksina nähtiin uusi lainuudistus ja sen vaikutus alle 2000 euron lainojen korkoihin sekä helppous vertailla, mikä laina olisi itselle sopiva. Mahdollisina uhkina tutkittavat pitivät velkakierteen muodostumista sekä yli varojen elämistä.

Kyselytutkimuksen ja havainnoinnin avulla saatiin vastaus pääongelmaan eli opiskelijoiden suhtautumiseen. Havainnointi oli hyvä lisä tutkimuksen

luotettavuuden kannalta sillä sen suurimpana etuna pidetään nimenomaan suorien vastausten saamista tutkittavan luonnollisessa ympäristössä. Näin vältettiin tutkimuksen keinotekoisuus ja saatiin hyvää taustatutkimusta kyselyn tueksi.

Jatkotutkimusaiheeksi ehdotettiin pikavippien ja luottojen käytön tutkimista psykologisesta näkökulmasta. Tutkimusongelmana olisi miten persoona ja sosiaalinen ympäristö vaikuttavat luoton ottamiseen. Aihetta voisi täydentää tutkimalla, miten tutkittava suhtautuu takaisinmaksamiseen. Nähdäänkö luotto varakassana, jota ei tarvitse maksaa takaisin, jolloin uutta lainaa otetaan vanhan lainan päälle.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Alasuutari, P., 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uudistettu painos. Tampere:Osuuskunta Vastapaino.

Kananen, J.,2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampereen Yliopistopaino Oy/Juvenes Print.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P., 2000. Tutki ja kirjoita. 6. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Rekonen, S.,2007. Pikavipit-nopea tie onneen vai ahdinkoon. Otamedia oy/Suomen rahatieto SRT Oy.

Elektroniset lähteet:

Asiakastieto.fi,2014. Usein kysyttyä. [Viitattu 18.11.2014]. Saatavissa: <http://www.asiakastieto.fi/web/fi/asiakastieto/tietoa-kuluttajille/usein-kysyttya>

Euroloan, 2015. Tililuotto. Luettu 29.3.2015. [Viitattu 29.3.2015.] Saatavissa: <https://www.euroloan.fi/Luottotili>

Ferratum, 2014.Suomalaisten käsityksiä pikavipeistä. Luettu 25.3.2015. [Viitattu 25.03.2015] Saatavissa: <https://www.ferratum.fi/blog/2014/11/07/suomalaisten-kasityksia-pikavipeista>

Ferratum, 2015.Hyvä luotonantotapa. Luettu 29.3.2015. [Viitattu 29.3.2015.] Saatavissa:

<https://www.ferratum.fi/lainan-hakeminen/hyva-luotonantotapa>

Finlex, 2002. Laki sosiaalisesta luototuksesta 20.2.2002/1133. Luettu 4.4.2015, [Viitattu 4.4.2015.] Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021133>

Finlex, 2007. Luottotietolaki. Luettu 18.11.2014. [Viitattu 18.11.2014]
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070527#L4>

Finlex, 2013. Laki kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta
207/2013.[viitattu 29.3.2015]. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130207>

Finlex. 2013. Laki saatavien perinnästä 22.4.1999/513. [Viitattu 28.3.2015]
Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990513>

Finlex,2013. Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta. Luettu
28.03.2015. [Viitattu 28.03.2015] Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130031>

Finlex, 2015. Kuluttajansuojalaki 20.01.1978/38, 7 Luku Kuluttajaluotot.
Luettu 28.03.2015. [Viitattu 28.03.2015] Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>

Hs.fi, 2012. Markkinaoikeus kielsi pikavippiyhtiöiden laittoman mainonnan.
[Viitattu 29.3.2015.] Saatavissa: <http://www.hs.fi/kotimaa/a1305575989591>

Kamleitner, B., Hoelzl,E., Kirchler, E., 2012. Credit use: Psychological
perspectives on a multifaceted phenomenon. International Journal of
Psychology, readcube.com. [viitattu 26.04.2015] Saatavissa:
[http://www.readcube.com/articles/10.1080%2F00207594.2011.628674?r3
_referrer=wol&tracking_action=preview_click&show_checkout=1&purchase
_referrer=onlinelibrary.wiley.com&purchase_site_license=LICENSE_DENI
ED_NO_CUSTOMER](http://www.readcube.com/articles/10.1080%2F00207594.2011.628674?r3_referer=wol&tracking_action=preview_click&show_checkout=1&purchase_referrer=onlinelibrary.wiley.com&purchase_site_license=LICENSE_DENIED_NO_CUSTOMER)

Kauppalehti, 2010. Rahat lopussa? Näin kutsut kaverit lainaamaan.
[Viitattu 20.10.2014]. Saatavissa:
[http://www.talouselama.fi/uutiset/edullinen+laina+mulle+korko+sulle/a2019
456](http://www.talouselama.fi/uutiset/edullinen+laina+mulle+korko+sulle/a2019456)

Kuluttajaliitto, 2015. Maksuhöiriömerkintä ja sen vaikutukset.[Viitattu 18.11.2014] Saatavissa:

http://www.kuluttajaliitto.fi/teemat/kuluttajan_talous/raha-asiat_ja_niiden_hoito/maksuhairiomerkinta_ja_sen_vaikutukset

Kuluttajaliitto, 2015. Velkojen maksaminen ja perintä. [Viitattu 18.11.2014]

Saatavissa: http://www.kuluttajaliitto.fi/teemat/kuluttajan_talous/raha-asiat_ja_niiden_hoito/velkojen_maksaminen_ja_perinta

Laitinen, J., Leppimäki S., Meristö, T., Molarius, R. & Tuohimaa, H. 2007.

Laadukas SWOT Työkalu pk-yritysten innovaatiovetoisen tulevaisuuden menestyksen turvaamiseksi [viitattu 26.11.2014]. Saatavissa:

http://virtual.vtt.fi/virtual/proj3/innorisk/LAADUKAS_SWOT.pdf

Lindorff Oy,2014. Maksu myöhässä. [Viitattu 18.11.2014] Saatavissa:

http://maksumyohassa.fi/faq/yleinen_faq/

Muhonen, T. 2012. Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden pikavipin käyttö. Mikkelin ammattikorkeakoulu. [Viitattu 18.9.2014] AMK-opinnäytetyö. Saatavissa:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51937/mikkelin%20amk%20pikavippi.pdf?sequence=2>

Pikalainaaheti.com, 2013. Pikavippien historia,nykypäivä ja tulevaisuus.[Viitattu 25.3.2013] Saatavissa:

<http://www.pikalainaaheti.com/pikavippien-historia-nykypaiva-ja-tulevaisuus>

Pikavippi-opas.com, 2012. Pikavippi Pikalaina. [Viitattu 29.12.2012]

Saatavissa: <http://www.vippi-opas.com/pikavippi-pikalaina.html>

Puhakka, T. 2011. Pikavippeihin liittyvän lainsäädännön uudistusten vaikutus. [Viitattu 19.4.2015] AMK-opinnäytetyö. Saatavissa:

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37423/Puhakka_Tiin_a.pdf?sequence=1

Sosiaali- ja terveysministeriö, 2015. Sosiaalinen luototus.[Viitattu 4.4.2015.] Saatavissa:

http://www.stm.fi/toimeentulo/tuet_ja_etuudet/sosiaalinen_luototus

Suomen kuluttajaliitto, 2014. Kortti vai käteinen.[Viitattu 18.11.2014.]

Saatavissa:

http://www.kuluttajaliitto.fi/teemat/kuluttajan_talous/hankkeet_ja_materiaalit/valtti/maksutavat_lainat_sijoittaminen,18.11.2014

Takuusäätiö,2015. Perintälaki uudistui. [Viitattu 28.03.2015] Saatavissa:

http://www.takuu-saatio.fi/tietoa_veloista/velallisia-koskevalainsaadanto/perintalaki-uudistuu/

Talouselämä, 2012. Edullinen laina mulle, korko sulle. [Viitattu 20.10.2014]. Saatavissa:

<http://www.talouselama.fi/uutiset/edullinen+laina+mulle+korko+sulle/a2019456>

Tilastotietokeskus, 2015. Luottokanta 92 miljardia euroa joulukuun 2014 loppuun mennessä. [Viitattu 3.4.2015.] Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/lkan/2014/04/lkan_2014_04_2015-03-18_tie_001_fi.html

Tuntitili.fi, 2014. Vertaislaina. [Viitattu 18.11.2014]. Saatavissa:

<http://www.tuntitili.fi/vertaislaina>

Tuohi.fi, 2011. Luottolaskuri. [Viitattu 18.11.2014.] Saatavissa:

<https://www.tuohi.fi/tuohi-mastercard/luottolaskuri>

Turun Sanomat, ts.fi, 2013. Pikalainaus jatkuu lähes entisellään korkokatosta huolimatta.[Viitattu 29.3.2015.] Saatavissa:

<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/495963/Pikalainaus+jatkuu+lahes+entisellaan+korkokatosta+huolimatta>

Uusi Suomi, 2014. Tv: stä tuttu pikavippimainos oli laiton: Tätä katsojat ”eivät huomanneet lainkaan”. [viitattu 29.3.2015]. Saatavissa:

<http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/66331-otitko-tvsta-tutun-pikavipin-kuluttajat-eivat-huomanneet-lainkaan>

Yle.fi, 20.11.2012. Harkitsematon pikavippi vie opiskelijan luottotiedot.

Luettu 29.3.2015. [Viitattu 29.3.2015.] Saatavissa:

http://yle.fi/uutiset/harkitsematon_pikavippi_vie_opiskelijan_luottotiedot/6384361

Yle.fi, 7.2.2013. Pikavippien korkokatto voimaan alkukesään mennessä.

Luettu 15.2.2015, [Viitattu 20.2.2015.] Saatavilla:

http://yle.fi/uutiset/pikavippien_korkokatto_voimaan_alkukesaan_mennessa/6485842

Virtanen, H. 2009. 18- 30 –vuotiaiden pikavipin käyttö. Kerava: Laurea ammattikorkeakoulu. [Viitattu 18.9.2014] AMK-opinnäytetyö. Saatavissa:

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/3085/Pikavippien+kaytto.pdf?sequence=1>

LIITTEET

Pikavippien käyttö

1. Ikä *

- 18-20
- 20-25
- 25-30

2. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies

3. Koulutus: *

- Ammattikorkeakoulu
- Ammattikoulu
- Muu

4. Asuminen:

- Asun vanhempieni luona
- Asun vuokra-asunnossa
- Asun omistusasunnossa

5. Olen käyttänyt pikavippiä:

- En koskaan
- Kerran
- 2-3 kertaa
- Enemmän kuin kolme kertaa
- Useamman kerran

6. Jos vastasit edelliseen en koskaan, oletko harkinnut kuitenkin pikavipin ottamista?

- En
- Kyllä

7. Mistä sait tietää pikavipeistä? *

- Internetistä
- Tv-mainoksesta
- Lehdestä
- Sähköpostimainonnasta
- Radiosta
- Ulkomainoksista
- Puskaradion kautta
- Muu

8. Miten otit pikavipin?

- Tekstiviestillä
- Internetissä

9. Pikavipin käyttötarkoitukset:

- Opintojen rahoittaminen
- Auto
- Sisustus
- Terveystenhoito
- Matkailu
- Vuokranmaksu
- Harrastustoiminta
- Vaatteet
- Ruoka
- Juhliminen
- Muiden velkojen maksu

10. Ottamasi pikavippi on ollut suuruudeltaan:

- 50- 100 €
- 100 - 200 €
- 200- 500 €
- Enemmän kuin 500 €

11. Olitko nauttinut päihteitä kun otit pikavipin?

- En
- Kyllä

12. Ottaisitko pikavipin uudelleen?

- En
- Kyllä

13. Onko pikavippejä otettu kaveripiirissäsi?

- Ei
- Kyllä

14. Onko sinulla ollut muita lainoja kuin pikavippejä?

- Ei
- Kyllä

15. Mikä oli ottamasi muu laina?

Pankin kulutusluotto

Korttiluotto

Jokin muu; mikä?

16. Mihin käytit ottamaasi muuta lainaa?

—

—

—

500 merkkiä jäljellä

17. Kerro lyhyesti suhtautumisestasi pikavippeihin.

—

—

—